
Juni 2022

Kommunernes oplevelser med samarbejdspart nere

- i sager om
æresrelaterede
konflikter og
negativ social
kontrol

ANKESTYRELSEN

Telefon: 33 41 12 00 mandag til fredag klokken 9-15

Postadresse: Ankestyrelsen, 7998 statsservice

Mailadresse: ast@ast.dk

Hjemmeside: www.ast.dk

ISBN nr.: 978-87-7811-457-0

Indholdsfortegnelse

KAPITEL 1: SAMMENFATNING	5
Undersøgelsens formål	5
Undersøgelsens metode	6
Undersøgelsens hovedresultater	6
Læsevejledning	9
KAPITEL 2: MISTANKE OG VIDEN OM ÆRESRELATEREDE KONFLIKTER OG NEGATIV SOCIAL KONTROL	11
Infoboks: DELING AF OPLYSNINGER PÅ TVÆRS AF AFDELINGER OG MED ANDRE AKTØRER	11
På børneområdet opnås viden gennem henvendelser og arbejde i familier	12
På voksenområdet opnås viden gennem samtaler med borgeren	16
KAPITEL 3: KOMMUNERNES ORGANISERING OG INTERNE SAMARBEJDE I SAGER OM ÆRESRELATEREDE KONFLIKTER OG NEGATIV SOCIAL KONTROL	18
Systematisering af arbejdet omkring sager om negativ social kontrol er i opstartsfasen	19
Sager om negativ social kontrol bliver hos den modtagende rådgiver	20
Internt samarbejder rådgivere med videnspersoner, kollegaer og ledere	21
KAPITEL 4: KOMMUNERNES EKSTERNE SAMARBEJDSPARTNERE I SAGER OM ÆRESRELATEREDE KONFLIKTER OG NEGATIV SOCIAL KONTROL	27
Kommunerne samarbejder med forskellige eksterne aktører	28
Nogle kommuner samarbejder ofte og tæt med regionale sikkerhedskonsulenter	28
Kommunerne samarbejder med krisecentre i sager på voksenområdet	33
Dagtilbud, skoler og uddannelsesstilbud er centrale samarbejdspartnere indledningsvist	36
Sundhedspersonale bidrager med vigtig viden i sager på voksenområdet	38
Kommunernes samarbejde med tolke er udfordret	40
Kommunerne samarbejder med styrelser om regler og opkvalificering	41
Kommunerne ved at de kan kontakte VISO	42

Familieretshuset inddrages i sager om forældremyndighed 44

KAPITEL 5: KOMMUNERNES SAMARBEJDE MED POLITIET I SAGER OM ÆRESRELATEREDE KONFLIKTER OG NEGATIV SOCIAL KONTROL

46

Politiet inddrages typisk ved trusler, vold eller overgreb 47

Politiet er også samarbejdspartner i sager der ikke handler om vold 48

Faste kontaktpersoner og nem adgang understøtter samarbejdet 49

Samarbejdet med politiet er udfordret af barrierer i forhold til at dele viden 50

KAPITEL 6: KOMMUNERNES ØVRIGE GODE ERFARINGER OG UDFORDRINGER I SAMARBEJDET OM SAGER OM ÆRESRELATEREDE KONFLIKTER OG NEGATIV SOCIAL KONTROL 54

Samarbejdet understøttes af kendskab til hinanden og direkte kontakt 54

UNDERSØGELSENS METODE 61

Kvalitative interview med medarbejdere i seks kommuner 61

Kapitel 1: Sammenfatning

Styrelsen for International Rekruttering og Integration (SIRI) har bedt Ankestyrelsen om at gennemføre en undersøgelse om kommuners samarbejde med interne og eksterne aktører i sager om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol i etniske minoritetsfamilier.

Den eksisterende viden om sager om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol viser, at et godt samarbejde imellem de relevante professionelle aktører i disse sager er vigtig. Det er afgørende for, at sagerne bliver håndteret hensigtsmæssigt, så en borger får den relevante støtte, sikkerhed og tryghed. (Styrelsen for International Rekruttering og Integration (2018): *Håndbog til kommuner om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol* & Styrelsen for International Rekruttering og Integration (2019): Vejledning: Forebyggelse og håndtering af æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol)

INFOBOKS: ÆRESRELATEREDE KONFLIKTER

Æresrelaterede konflikter dækker over konflikter, der opstår inden for nære familiære relationer, og hvor konflikten skyldes en opfattelse af, at familiens ære er blevet krænket. Familiens ære er knyttet til en opfattelse af familien som en samlet enhed – et fællesskab, hvor den enkeltes handlinger påvirker hele familien og dens ære.

NEGATIV SOCIAL KONTROL

Negativ social kontrol refererer til handlinger, styring, kontrol eller sanktioner, der i væsentlig grad hæmmer eller begrænser den enkeltes livsudfoldelse, adfærd, valg og rettigheder. Det kan for eksempel være kontrol eller restriktioner i forhold til livsstil, fritidsaktiviteter, sociale relationer, valg af ægtefælle eller retten til at bestemme over sin egen krop.

Kilde: Forebyggelse og bekæmpelse af ekstremisme og radikaliserings. National handlingsplan (Regeringen 2016). Infoboks slut.

Undersøgelsen fokuserer på sager med æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol i minoritetsetniske familier. Æresrelateret konflikt og negativ social kontrol kan opstå i forskellige fællesskaber, og vi anerkender, at æresrelateret konflikt og negativ social kontrol ikke begrænser sig til at forekomme i minoritetsetniske familier.) Undersøgelsens fokusområde er sager, hvor der både figurerer æresrelateret konflikt og negativ social kontrol. Undervejs i rapporten beskriver vi sagerne som omhandlende negativ social kontrol. Når dette er tilfældet, er der altid tale om sager, hvor den negative sociale kontrol relaterer sig til æresrelaterede konflikter.

UNDERSØGELSENS FORMÅL

Formålet med undersøgelsen er at bidrage med viden om, hvem kommunerne samarbejder med, hvornår og hvordan samarbejdet sker, hvad der understøtter et godt samarbejde, og hvilke barrierer der er for samarbejdet. Undersøgelsen går på tværs af børne- og voksenområdet. Undersøgelsen fokuserer på kommunernes perspektiv på samarbejde internt i kommunen og med relevante eksterne samarbejdspartnere.

Undersøgelsen ser på følgende:

- Hvordan får kommuner mistanke om og kendskab til sager om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol?
- Hvordan er kommuner organiseret omkring håndteringen af sager om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol?
- Hvilke interne og eksterne samarbejdspartnere inddrager kommuner i arbejdet med sager om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol, og hvornår og hvordan inddrager kommuner dem?
- Hvad vurderer kommuner understøtter et godt samarbejde internt i kommunen og med eksterne samarbejdspartnere?
- Hvilke barrierer oplever kommuner, der er for samarbejde internt og med eksterne samarbejdspartnere?

UNDERSØGELSENS METODE

INFOBOKS: METODE OG DATAGRUNDLAG

Undersøgelsen er baseret på gruppeinterview i seks kommuner. Ved hvert interview har der deltaget myndig-hedspersoner fra både børne- og voksenområdet.

De seks kommuner er udvalgt på baggrund af, at de har en beredskabsplan eller handlingsplan på området for æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol.

Interviewdeltagerne er rådgivere og konsulenter, der har konkret erfaring med at håndtere sager om negativ social kontrol i relation til æresrelaterede konflikter. Enkelte interviewdeltagere har ikke haft erfaring med at håndtere sager på området, men har deltaget i interview på grund af deres erfaring med eksempelvis kriminalpræventivt arbejde på området for æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol.

Undersøgelsens metode og datagrundlag er uddybet i bilag 1. Infoboks slut.

Det er forskelligt fra kommune til kommune og fra rådgiver til rådgiver, hvor meget erfaring de har med at håndtere sager om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol. De rådgivere, vi har talt med i undersøgelsen, har været involveret i mellem én til omkring 15 sager de seneste par år.

UNDERSØGELSENS HOVEDRESULTATER

Nedenfor præsenterer vi en sammenfatning af undersøgelsens overordnede resultater.

Mistanke og viden om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol

På børneområdet får kommunerne typisk mistanke eller viden om negativ social kontrol gennem underretninger eller gennem rådgivernes igangværende sager med børnene og familierne.

På børneområdet modtager kommunerne flest underretninger om negativ social kontrol fra skoler. De oplever også at modtage underretninger fra medarbejdere i andre afdelinger i kommunen. Rådgiverne fortæller, at de generelt kan få kendskab til sagerne på flere forskellige måder. Kommunerne er afhængige af, at samarbejdspartnere underretter, hvis de er bekymrede for et barn.

På børneområdet kan kommunerne også få kendskab til negativ social kontrol gennem arbejdet med en familie. Det kan blandt andet ske gennem afholdelse af børnesamtaler.

På voksenområdet får kommunerne typisk mistanke og viden om negativ social kontrol gennem rådgivernes samtaler med en borger. Det kan være, når rådgiveren stiller krav til borgeren, som borgeren har svært ved at efterleve, eller når et andet familiemedlem insisterer på at være til stede ved en samtale.

Kommunernes organisering og interne samarbejde i sager om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol

De seks kommuner har udarbejdet enten en beredskabsplan eller en handlingsplan for æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol. De indeholder procedurer for, hvordan kommunerne skal handle, hvis de får mistanke eller viden om negativ social kontrol. Kommunerne oplever, at det hjælper dem i deres arbejde at have faste arbejdsgange på området, fordi det skaber klarhed over handlemuligheder, og hvem de kan kontakte for hjælp.

Alle kommunerne fortæller, at det som udgangspunkt er den rådgiver, som indledningsvist får tildelt sagen, som også håndterer den igennem sagsforløbet. Flere kommuner fortæller også, at sager på børneområdet bliver fordelt af et modtagerteam, der tager imod underretninger. I enkelte tilfælde har kommuner oprettet særskilte ansvarlige rådgivere eller teams på børneområdet, der tager sig af sager om negativ social kontrol.

I de fleste kommuner har de udpeget en vidensperson i hver afdeling, der skal fungere som sparringspartner for andre medarbejdere i kommunen på området for negativ social kontrol. Videnspersoner inddrages typisk indledningsvist, men kan også inddrages løbende i en sag som sparringspartner. Nogle af kommunerne har gode erfaringer med at samle videnspersonerne i en samarbejdsgruppe. Flere kommuner oplever, at videnspersonerne giver tryk i sagsbehandlingen.

Kommunerne fortæller, at de kommunale medarbejdere generelt sparrer med hinanden internt i kommunen om håndteringen af sager om negativ social kontrol. Det kan blandt andet være ved ad hoc-sparring, ved tilknytning af en anden rådgiver som fast sparringspartner i en kompleks sag eller gennem sparring med ledelse.

Kommunerne beskriver, at de særligt samarbejder på tværs af børne- og familieafdelingen, jobcentret og ydelsesteamet i kommunerne i sager om negativ social kontrol. Når kommunerne samarbejder med og orienterer hinanden på tværs af afdelinger, oplever de, at de kan yde bedre sagsbehandling, fordi sagsbehandlingen bliver mere helhedsorienteret.

Kommunerne oplever også udfordringer i samarbejdet på tværs af afdelinger i forbindelse med samtykke og deling af viden.

Kommunernes eksterne samarbejdspartnere i sager om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol

Kommunerne samarbejder med en række eksterne aktører i sager om negativ social kontrol. Der tegner sig ikke et entydigt billede af hvornår, hvordan og på hvilket område kommunerne samarbejder med de forskellige eksterne aktører i kommuners håndtering af sagerne.

En af de primære eksterne samarbejdspartnere for rådgivere på både børne- og voksenområdet er de regionale sikkerhedskonsulenter. Typisk samarbejder kommunerne med sikkerhedskonsulenterne i forbindelse med sparring, konkrete værktøjer og sikkerhedsvurderinger. Kommunerne oplever, at sparringen med sikkerhedskonsulenterne bidrager positivt til sagsbehandlingen, og at det giver rådgiverne tryghed at have sikkerhedskonsulenterne med i sagsbehandlingen. Det varierer, om og hvordan sikkerhedskonsulenterne inddrages i håndtering af sager. Kommunerne fortæller, at det ikke altid er klart, hvornår og hvordan sikkerhedskonsulenterne bedst inddrages.

På voksenområdet er krisecentre en vigtig samarbejdspartner for kommunerne. Kommunen og krisecentret samarbejder om indsatser i forhold til borgeren under opholdet og om overgangen fra krisecentre til eget hjem. Kommunerne oplever, at krisecentrene bidrager med vigtig viden til kommunen om en borgers forhold og potentiel negativ social kontrol, fordi de kommer tæt på borgeren under opholdet. En kommune har oplevet, at det ikke altid er klart for kommunen, hvad et krisecenter arbejder med borgeren om under borgerens ophold.

Dagtilbud, skoler og uddannelsesinstitutioner er centrale samarbejdspartnere for kommunerne på børneområdet og særligt indledningsvist i sagerne i forbindelse med, at disse aktører underretter med bekymringer om et barn eller en ung. Aktørerne kan også være vigtige samarbejdspartnere løbende i sagerne, fordi de kan være en støtte for barnet i sagsforløbet.

Ud over de nævnte aktører, samarbejder kommunerne også med sundhedspersonale, og særligt på voksenområdet bidrager læger i samarbejdet med viden til sagshåndteringen. Samarbejdet er dog nogle gange udfordret af, at sundhedspersonalet ikke har konkret viden om eller opmærksomhed på negativ social kontrol. Kommunerne samarbejder også med tolke. Dette samarbejde bærer i flere kommuner præg af, at kommunerne ikke har tillid til, at tolkene overholder deres tavshedspligt, fordi tolke kan have kendskab til borgeren gennem private relationer. Kommunerne samarbejder også med styrelser om opkvalificering af kommunens medarbejdere på området. Det handler om Udlændingestyrelsen og Styrelsen for International Rekruttering og Integration. Slutteligt samarbejder kommunerne også med Familieretshuset i sager, hvor der er forhold omkring forældremyndighed.

Kommunerens samarbejde med politiet i sager om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol

Kommunerne fortæller, at det altid kommer an på den enkelte sags karakter, om politiet inddrages. Politiet bliver inddraget i sager, når der er trusler, vold eller overgreb involveret. Kommunerne samarbejder blandt andet med politiet om udarbejdelsen af sikkerhedsplaner og -foranstaltninger såsom alarmer samt sikker eskortering af borgere og rådgivere.

Nogle kommuner har også erfaring med at samarbejde med politiet i sager, der ikke handler om trusler, vold og overgreb. Kommunerne fortæller, at samarbejdet blandt andet kan handle om at informere politiet, hvis en ung er stukket af hjemmefra på grund af negativ social kontrol, eller at inddrage politiet i undervisning for borgere i målgruppen for negativ social kontrol.

Flere kommuner oplever, at det er en fordel at have faste kontaktpersoner hos politiet ved sager om negativ social kontrol. Det bidrager til, at kommunen og politiet får et kendskab til hinanden, som bidrager positivt til samarbejdet, fordi adgangen til sparring, hjælp mv. opleves tilgængelig. I flere kommuner fortæller de, at politiet har en specialiseret kontaktperson i forbindelse med sager om negativ social kontrol. Kommunerne fremhæver, at det understøtter samarbejdet med politiet at have nem adgang via en fast kontaktperson hos politiet.

Kommunerne oplever forskellige barrierer i samarbejdet med politiet. Det kan være sager, hvor politiet ikke har muligheder for at handle, eller hvor kommunen og politiet ikke har kendskab til hinandens muligheder. Flere kommuner peger på udfordringer med, at det ikke er muligt at dele personfølsomme oplysninger med politiet, og en enkelt kommune efterspørger et særskilt forum til at drøfte personfølsomme sager om negativ social kontrol med politiet.

Kommunernes øvrige gode erfaringer og udfordringer i samarbejdet om sager om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol

I flere kommuner oplever rådgiverne, at det gode samarbejde er afhængigt af, at parterne på forhånd har kendskab til hinanden og til hinandens faglighed. I forlængelse heraf giver rådgivere på tværs af kommunerne udtryk for, at det understøtter samarbejdet, når de har et relationelt kendskab til og kontaktoplysninger på konkrete personer i samarbejdet.

Kommunerne oplever, at en af de barrierer, der gør sig gældende for samarbejdet i sager om negativ social kontrol, vedrører det interne samarbejde og interne forhold i kommunen. Kommunerne oplever, at videnspersonerne endnu ikke er udbredt på alle områder i kommunerne. De oplever også, at der kan være stor udskiftning i medarbejderne i videnspersongruppen, hvilket betyder, at viden kan gå tabt.

En anden barriere kommunerne oplever i forbindelse med samarbejde i sager om negativ social kontrol er, at deling af viden om en sag er besværliggjort af tavshedspligten efter forvaltningslovens §§ 27 og 28. Rådgiverne oplever, at de i forskellige dele af kommunen eksempelvis kan arbejde med den samme familie med forskellige indgangsvinkler, og at de nogle gange ikke er klar over, at der foregår parallelt arbejde i en anden afdeling.

LÆSEVEJLEDNING

Kapitel 1: Sammenfatning

Rapportens første kapitel introducerer undersøgelsens baggrund og metodiske grundlag. Kapitlet indeholder en sammenfatning af rapportens overordnede resultater.

Kapitel 2: Mistanke og viden om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol

I dette kapitel ser vi på, hvordan rådgiverne i kommunen får mistanke og viden om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol i en sag på henholdsvis børne- og voksenområdet.

Kapitel 3: Kommunernes organisering og interne samarbejde i sager om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol

I dette kapitel beskriver vi, hvordan kommunerne i undersøgelsen er organiseret omkring håndteringen af sager om negativ social kontrol. Kapitlet belyser også, hvor langt kommunerne er med systematiseringen af arbejdet, og hvordan kommunerne samarbejder om denne type sager internt i kommunen.

Kapitel 4: Kommunernes eksterne samarbejdspartnere i sager om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol

I kapitlet ser vi på, hvordan kommunerne samarbejder med aktører uden for kommunalt regi. I kapitlet belyser vi kommunernes samarbejde med blandt andet regionale sikkerhedskonsulenter, dagtilbud, skoler og uddannelsesinstitutioner, sundhedspersonale, tolke, styrelser, VISO og Familieretshuset. Kapitlet indeholder løbende kommunernes vurderinger af disse samarbejder.

Kapitel 5: Kommunernes samarbejde med politiet i sager om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol

Kommunernes samarbejde med politiet har været et særligt fokuspunkt i denne undersøgelse. I dette kapitel beskriver vi kommunernes erfaring med at samarbejde med politiet i sager om negativ social kontrol.

Kapitel 6: Kommunernes øvrige gode erfaringer og oplevede udfordringer i samarbejdet om sager om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol

I dette afrundende kapitel beskriver vi kommunernes overordnede erfaringer på tværs af forskellige eksterne og interne samarbejdspartnere. Kapitlet viser, hvad kommunerne vurderer understøtter et godt samarbejde, samt hvilke barrierer kommunerne generelt oplever, der er for det gode samarbejde om sager om negativ social kontrol.

Bilag 1: Undersøgelsens metode

I dette kapitel beskriver vi undersøgelsens metode.

Kapitel 2: Mistanke og viden om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol

I dette kapitel ser vi på, hvordan kommunerne får mistanke og/eller viden om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol på henholdsvis børne- og voksenområdet.

I kapitlet beskriver vi de aktører, som rådgiverne lægger størst vægt på i interviewene. Kapitlet er dermed ikke en udtømmende beskrivelse af de aktører, som kommunerne kan få mistanke eller viden om negativ social kontrol fra.

INFOBOKS: DELING AF OPLYSNINGER PÅ TVÆRS AF AFDELINGER OG MED ANDRE AKTØRER

I interviewene med de seks kommuner fortæller rådgiverne løbende om oplevelser og udfordringer med deling af oplysninger på tværs af kommunernes afdelinger og med andre professionelle aktører.

Der er, efter forvaltningslovens §§ 27 og 28, ikke mulighed for at dele oplysninger om en borger med andre afdelinger i kommunen, med mindre rådgiveren har indhentet samtykke til dette fra borgeren. Der er undtagelser for kravet om, at deling af oplysninger altid skal ske med borgerens samtykke efter databeskyttelsesloven §§ 5-8, eller hvis det på børneområdet drejer sig om oplysninger efter servicelovens § 49 a eller § 49 b.

ANKESTYRELSEN HAR PÅ BAGGRUND AF INTERVIEWENE IKKE HAFT GRUND TIL AT TRO, AT KOMMUNERNE DELER OPLYSNINGER UDEN BORGERENS SAMTYKKE UD OVER DE HER NÆVNTE UNDTAGELSER. INFOBOKS SLUT.

HOVEDPUNKTER I KAPITLET

- På børneområdet får kommunerne typisk mistanke eller viden om negativ social kontrol gennem underretninger eller gennem rådgivernes eget arbejde med børnene og familierne.
- På børneområdet modtager de flest underretninger om negativ social kontrol fra skoler. De oplever også at modtage underretninger fra medarbejdere i andre afdelinger i kommunen. Rådgiverne fortæller, at de generelt kan få kendskab til sagerne på flere forskellige måder. Kommunerne er afhængige af, at samarbejdspartnere underretter, hvis de er bekymrede for et barn. På børneområdet kan kommunerne også få kendskab til negativ social kontrol

gennem arbejdet med en familie. Det kan blandt andet ske gennem afholdelse af børnesamtaler.

- På voksenområdet får kommunerne typisk mistanke og viden om negativ social kontrol gennem rådgivernes samtaler med en borger. Det kan være, når rådgiveren stiller krav til borgeren, som borgeren har svært ved at efterleve, eller når et andet familiemedlem insisterer på at være til stede ved en samtale.

PÅ BØRNEOMRÅDET OPNÅS VIDEN GENNEM HENVENDELSER OG ARBEJDE I FAMILIER

På børneområdet oplever kommunerne at få mistanke eller viden om negativ social kontrol på forskellige måder og af forskellige kilder. Typisk får kommunen mistanke eller viden om, at et barn er underlagt negativ social kontrol gennem underretninger, telefoniske henvendelser til kommunen eller gennem arbejdet med børnene og familierne.

Infoboks: SKÆRPET UNDERRETNINGSPLIGT

Fagpersoner har, efter servicelovens § 153, en skærpet underretningsforpligtelse i forhold til børn og unge. De skal underrette, hvis de i forbindelse med deres arbejde får kendskab til eller grund til at antage, at et barn eller en ung har behov for støtte. Den skærpede underretningsforpligtelse er også en personlig pligt. Infoboks slut.

Det er ofte grundskoler, der underretter eller henvender sig til kommunen

Kommunerne beskriver eksempler på, at underretninger og henvendelser om negativ social kontrol på børneområdet kommer fra skoler, daginstitutioner, boligsociale indsatser, sundhedssektoren, medarbejdere i kommunen og borgere, der er bekymrede for et barn. En rådgiver pointerer, at sagerne kan komme meget forskelligt ind, og at kommunen er meget afhængig af, at samarbejdspartnere generelt underretter til kommunen, hvis de er bekymrede for et barn. Flere af kommunerne oplever, at underretningerne eller henvendelserne i mange af sagerne kommer fra grundskoler.

Kommunerne beskriver, at skoler underretter specifikt om bekymringer for negativ social kontrol. Det kan være, hvis et barn eller en ung fortæller skolen, at barnet eller den unge er underlagt negativ social kontrol, eller hvis skolen oplever, at et barn eller en ung eksempelvis ikke må deltage i lejrskoleture eller ikke må komme hjem til kammerater mv. Skolerne underretter også, hvis de oplever anden bekymrende adfærd som eksempelvis højt fravær eller ændring i social adfærd, eller hvis et barn eller ung eksempelvis fortæller skolen om vold i hjemmet. Her får kommunen først mistanke eller viden om eventuel negativ social kontrol i det videre arbejde med et barn og dets familie.

Ud over underretninger oplever kommunerne også, at skolerne ringer for at sparre med dem i situationer, hvor skolen er bekymret for et barn eller en ung, men er i tvivl om, hvordan de eksempelvis skal handle, og hvorvidt de skal lave en underretning. Disse situationer kan,

ligesom underretningerne, handle specifikt om bekymringer vedrørende negativ social kontrol eller om andre forhold, der i arbejdet med sagen viser sig at vedrøre negativ social kontrol. Ved telefoniske henvendelser sparrer kommunen med skolerne om den konkrete situation i anonymiseret form.

"Det var en skole, der tog kontakt til os telefonisk og var bekymret for en pige, som ikke ville hjem. Hun sad på skolen og græd og ville ikke hjem, fordi hun var bange for sine forældre, særligt sin far. (...) Og det viste sig at pigen har en kæreste, hvilket familien havde fundet ud af, og siden da har hun været udsat for negativ social kontrol, fordi forældrene var bange for, at hun skulle mødes med denne her kæreste." (Rådgiver på børneområdet)

Lovboks: SERVICELOVENS § 49 A

§ 49 a Skole, skolefritidsordning, sygeplejersker, sundhedsplejersker, læger, tandlæger og tandplejere ansat i den kommunale sundhedstjeneste, dagtilbud, fritidshjem, Familieretshuset og myndigheder, der løser opgaver inden for området for udsatte børn og unge, kan indbyrdes udveksle oplysninger om rent private forhold vedrørende et barns eller en ungs personlige og familiemæssige omstændigheder, hvis udvekslingen må anses for nødvendig som led i det tidlige eller forebyggende samarbejde om udsatte børn og unge.

Stk. 2 Udveksling af oplysninger efter stk. 1 til brug for en eventuel sag, efter kapitel 11 og 12, om et konkret barn eller en ung kan ske én gang ved et møde. I særlige tilfælde kan der ske en udveksling af oplysninger mellem de myndigheder og institutioner, der er nævnt i stk. 1, ved et opfølgende møde.

Stk. 3 Selvejende eller private institutioner, private klinikker eller friskoler, som løser opgaver for de myndigheder, der er nævnt i stk. 1, kan indbyrdes og med de myndigheder og institutioner, der er nævnt i stk. 1, udveksle oplysninger i samme omfang som nævnt i stk. 1.

Stk. 4 De myndigheder og institutioner, der efter stk. 1-3 kan videregive oplysninger, er ikke forpligtede hertil. Lovboks slut.

Medarbejdere i kommunen og andre instanser underretter

Flere kommuner fortæller, at de på børneområdet også modtager underretninger om bekymring for eller viden om negativ social kontrol fra medarbejdere i andre afdelinger i kommunen. Det kan dreje sig om medarbejdere, der har med børnenes forældre at gøre i regi af jobcentret, hvor medarbejderen bliver opmærksom på bekymrende forhold omkring borgerens børn, hvilket giver anledning til at underrette eller kontakte en kollega på børn- og ungeområdet:

"Jeg sidder med en sag, hvor en far henvender sig til jobcentret for at høre, om kommunen kan hjælpe med noget økonomisk støtte, fordi deres barn gerne vil til Irak og bo og gå i skole nogle år. Og så har jeg været i dialog med forældrene, som bekræfter det, og jeg har haft nogle samtaler med barnet selv, fordi mine alarmklokker ringer." (Rådgiver på børneområdet)

Kommunerne fortæller også om eksempler på underretninger eller henvendelser vedrørende negativ social kontrol fra SSP-medarbejdere, medarbejdere i forebyggende teams og

kriminalpræventive enheder. Disse medarbejdere er til stede blandt andet i udsatte boligområder, på skoler og i daginstitutioner, og har derigennem direkte kontakt med børn og unge, hvor de kan få mistanke eller viden om, at et barn er underlagt negativ social kontrol.

I flere af kommunerne har de også erfaring med at få viden om sager om negativ social kontrol gennem samarbejde med politiet. En rådgiver på børneområdet i en kommune fortæller, at kommunen får socialrapporter fra politiet, hvis der eksempelvis har været tumult i et hjem, og politiet er bekymret for et barn. Rådgiveren fortæller om en sag, hvor politiet underretter om et barn, som kommunen ikke i forvejen har kendskab til:

Citat: "For eksempel en af de sager, hvor pigen stadig er anbragt, hvor der både har været social kontrol, psykisk vold og fysisk vold, der får vi faktisk først kendskab til sagen, fordi der er lidt tumult i familien, husspektakler, og vi får en underretning fra politiet. Det er der, sagen starter. Vi laver et uanmeldt besøg, og mor og datter kører på krisecenter, og så fortæller datteren om al den vold, hun har været udsat for de sidste mange år. Så der var politiet jo grunden til at vi overhovedet fik kontakt til den her familie, ellers har vi ikke kendt til hende i 13 år." (Rådgiver på børneområdet)

Andre instanser underretter eller henvender sig også til kommunen vedrørende børn og negativ social kontrol. Flere kommuner fortælle om henvendelser fra sundhedssektoren, som eksempelvis læger, tandlæger og jordemødre.

Borgere henvender sig også i sager om negativ social kontrol

Flere af kommunerne oplever, at børn eller forældre selv henvender sig til kommunen i forbindelse med negativ social kontrol:

Citat: "Jeg har også fået en henvendelse fra en mor, som havde to børn, som var blevet kidnappet. Og hun var bange for, at der skete noget i det land børnene nu bor i, i dag." (Rådgiver på børneområdet)

En kommune fortæller også, at de får underretninger fra borgere, som har kendskab til børn, som de er bekymrede for er underlagt negativ social kontrol.

Infoboks: SSP-SAMARBEJDE

SSP er et samarbejde mellem skole, sociale myndigheder og politi, der har til formål at forebygge kriminalitet blandt børn og unge. Samarbejdet er etableret i langt de fleste danske kommuner.

Kilde: Det Kriminalpræventive Råd. Infoboks slut.

Infoboks: UNDERRETNINGSPLIGT

Efter servicelovens § 154 har den almindelige borger pligt til at underrette, hvis han eller hun får kendskab til at et barn er udsat for vanrøgt, nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer barnets sundhed og udvikling i fare. Infoboks slut.

Kommunerne giver systematisk tilbagemelding på underretninger

Kommunerne kvitterer elektronisk og automatisk til underretter, når de modtager en underretning. Når det er en fagprofessionel, som eksempelvis skole eller daginstitution, der underretter, giver kommunerne yderligere på systematisk vis en tilbagemelding på

underretningen. Det varierer fra kommune til kommune, om tilbagemeldingen er skriftlig eller via telefon, og også hvor standardiseret tilbagemeldingen er.

Lovboks: SERVICELOVEN § 155 B

§ 155b Kommunalbestyrelsen skal senest 6 hverdage efter modtagelsen af en underretning efter §§ 152-154 bekræfte modtagelsen af underretningen over for den, der foretog underretningen.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal orientere den, der har foretaget underretning efter § 153, om, hvorvidt den har iværksat en undersøgelse eller foranstaltninger vedrørende det barn eller den unge, som underretningen vedrører. Dette gælder dog ikke, hvis særlige forhold gør sig gældende. Lovboks slut.

I en af kommunerne står der i den standardiserede tilbagemelding på underretningen, at kommunen opfordrer til at underrette igen, hvis de igen bliver bekymret for barnet eller den unge. I andre kommuner har de ind i mellem dialog med blandt andre skole og SSP-medarbejdere i forbindelse med underretninger. I dialogen sparrer kommunen med underretter om, hvad der kan og bør underrettes om, og om at underrette igen, hvis de igen bliver bekymrede. En kommune fortæller også, at hvis de på baggrund af en underretning tilbyder støtte til en familie, taler de typisk med familien om, at kommunen kan tilbyde at orientere skole og andre om, at der bliver iværksat støtte, og at de orienterede parter kan kontakte kommunen, hvis der opstår noget i forbindelse med barnet eller familien. Kommunen oplever, at dialogen omkring en underretning er med til at styrke samarbejdet mellem familie, kommunen og den, der underretter.

Kommunen opdager negativ social kontrol i arbejdet med familierne

Flere kommuner oplever, at mistanke eller viden om negativ social kontrol på børneområdet ofte opstår i arbejdet med en familie. Her er tale om, at kommunen i eksempelvis børnesamtaler med et barn bliver opmærksom på negativ social kontrol.

"Jeg oplever det ofte, når jeg har børnesamtaler med de unge, særligt piger, hvor jeg bliver nysgerrig på, hvad er det for en familie, de kommer fra, og hvad det er de har med sig, når de kommer til at fortælle et eller andet om nogle ting de ikke må, eller restriktioner eller noget i skolen de ikke må deltage i." (Rådgiver på børneområdet)

Kommunen kan også få mistanke eller viden om negativ social kontrol i en familie, når familien modtager andre indsatser fra kommunen. En kommune fortæller eksempelvis om en pige, der kommer på krisecenter med sin mor, fordi moren er udsat for vold fra faren:

"Den her sag startede med at mor tager på krisecenter med pigen. Mor vil gerne tilbage til far, og vi laver en sikkerhedsplan med massiv støtte i hjemmet omkring seks timer per døgn. Da konsulent skal til at forlade hjemmet siger pigen: 'Du må ikke gå.' Og hun er

virkelig bange. Jeg aftaler med konsulenten, at hun kører pigen op til os, og så holder jeg en børnesamtale med hende, hvor hun fortæller om den fysiske og psykiske vold og den social kontrol, der har været i hjemmet. Så går vi i gang med hele proceduren – overgrebspakke, anmeldelse til politiet og hun bliver afhørt af børnehuset.” (Rådgiver på børneområdet)

PÅ VOKSEOMRÅDET OPNÅS VIDEN GENNEM SAMTALER MED BORGEREN

På voksenområdet får kommunerne typisk mistanke og viden om negativ social kontrol gennem rådgiverens arbejde og samtaler med en borger. En rådgiver, som arbejder i et jobcenter, oplever, at hun, når hun stiller krav til særligt de kvindelige borgere om eksempelvis aktivering, kan få mistanke om, at en kvinde er underlagt negativ social kontrol:

Citat: ”Jo mere vi kommer ind på livet af dem, jo mere har vi følt, at der har været pres hjemmefra, fordi nu var de jo vant til, at de var hjemme, og de skulle passe børn og det hele. Så den dynamik ændrede sig lige pludselig. Og så ringer de, og manden presser: ’Hvad skal jeg gøre?’. Jo mere pres, jo mere dialog og tæt opfølgning vi har med dem, jo mere kommer der reaktioner fra det hjemlige, fordi så kan de ikke passe deres daglige gøremål, og den dynamik de har med manden.” (Rådgiver på voksenområdet)

Andre rådgivere i jobcentre beskriver, at de også kan få mistanke om negativ social kontrol, når de har møder med kvindelige borgere, hvor manden eller en voksen søn insisterer på at deltage, og det er svært for rådgiveren at komme til at være i enerum med den kvindelige borger.

Kommunerne får mere direkte viden om negativ social kontrol, når borgerne selv henvender sig og fortæller om negativ social kontrol, fordi de har behov for kommunens hjælp og rådgivning til, hvordan de kan håndtere den situation, de står i.

Lovboks: FORVALTNINGS-LOVENS § 8

Den, der er part i en sag, kan på ethvert tidspunkt i sagens behandling lade sig repræsentere eller bistå af andre. Myndigheden kan dog kræve, at parten medvirker personligt, når det er af betydning for sagens afgørelse. Lovboks slut.

Det kræver tillid mellem borger og kommune at få viden om negativ social kontrol

Fælles for kommunerne er, at de oplever, at det kræver tillid mellem borgeren og kommunen at få viden om negativ social kontrol på voksenområdet. Kommunerne oplever i forlængelse heraf at skulle være tålmodige i samarbejdet med borgeren, når de forsøger at afklare, om en borger er underlagt negativ social kontrol.

”Det tager tid at finde ud af, om det er æresrelateret. Der er mange lag i det – er det noget kultur eller kontrol? Så det er også om at finde ud af det i dialog med borgeren. Den der usikkerhed kan jeg godt genkende, fordi jeg synes også det der med at stemple det som social kontrol kan ødelægge relationen. Så det handler om at træde varsomt og finde ud af, hvad det konkret handler om. (...) Meget af det handler jo også om tid, fordi det her emne

er ikke noget, der bare kommer frem fra første samtale: "Hej hvordan går det? Jamen jeg er under negativ social kontrol". Det er jo femte samtale, syvende samtale før man kommer ind på det emne." (Rådgiver på voksenområdet)

Flere af kommunerne oplever, at det kan tage lang tid at opbygge tilliden til borgeren og finde ud af, hvorvidt der er tale om negativ social kontrol i en sag. I forlængelse heraf, oplever nogle kommuner, at det kan være svært for kommunen at skabe rammerne for det tillidsfulde samarbejde med borgerne. Dette kan blandt andet skyldes mange sagsbehandlerskift, som udfordrer relationsarbejdet og tilliden mellem rådgiver og borger.

Citat: "Det der med at få fundet ind til kernen, det kan godt være rigtig svært og kan godt tage rigtig lang tid. Nogle gange efter et års tid så går der hul på det, men så har det også krævet rigtig meget relationsarbejde igennem rigtig lang tid." (Rådgiver på voksenområdet)

I forlængelse heraf oplever et par af kommunerne, at relationsarbejdet lettes, når rådgiveren har samme kulturelle baggrund som en borger. Det kan være lettere for rådgiveren at spotte, når der kan være tale om negativ social kontrol for en borger. Kommunerne oplever, at hvis sproget og kulturen er den samme, så har rådgiveren umiddelbart en fordel i relationen til borgeren. På den anden side oplever de samme kommuner, at en manglende dybdegående viden om en borgers ikke-vestlige kultur netop også kan betyde, at rådgiver har mulighed for at spørge mere frit ind til en borgers livsforhold, for at forstå sammenhængen i den situation en borger står i, når rådgiver har mistanke om negativ social kontrol.

Kommunerne får også henvendelser fra andre vedrørende voksne borgere

Flere af kommunerne har også fået henvendelser om negativ social kontrol via andre kilder end borgeren selv. Kommunerne har eksempelvis fået henvendelser fra borgeres tidligere bopælskommuner, hvor borgeren er flyttet til en ny kommune på grund af negativ social kontrol i hjemmet:

"Kvinden havde selv henvendt sig til jobcenteret til hendes rådgiver i den tidligere kommune. Så har rådgiver hjulpet hende videre, og hun kom på krisecenter, og af den vej har hun så skiftet kommune. Så vi fik en anmodning, om vi ville overtage integrationsansvaret på kvinden og børnene. Og der lå jo så en sikkerhedsvurderingen i ansøgningen fra en sikkerhedskonsulent, der vurderede, at der var en høj grad af negativ social kontrol og pres fra begge familier bagved." (Rådgiver på voksenområdet)

Kommunerne oplever på voksenområdet, ud over henvendelser fra andre kommuner, at få henvendelser fra:

- SSP-medarbejdere
- Kriminalpræventive enheder i kommunen
- Familieafdelingen og forebyggende indsatser i kommunen
- Krisecentre
- Uddannelsesinstitutioner

Kapitel 3: Kommunernes organisering og interne samarbejde i sager om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol

I dette kapitel ser vi på, hvordan kommunerne er organiseret omkring håndteringen af sager om negativ social kontrol. Herunder belyser vi, hvordan kommunerne arbejder med systematisering af arbejdet omkring sager om negativ social kontrol. I kapitlet ser vi også på, hvem rådgiverne i kommunerne samarbejder med internt i kommunerne i sagerne.

HOVEDPUNKTER I KAPITLET

- De seks kommuner har udarbejdet enten en beredskabsplan eller en handlingsplan for æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol. De indeholder procedurer for, hvordan kommunerne skal handle, hvis de får mistanke eller viden om negativ social kontrol. Kommunerne oplever, at det hjælper dem i deres arbejde at have faste arbejdsgange på området, fordi det skaber klarhed over handlemuligheder, og hvem de kan kontakte for hjælp.
- Alle kommunerne fortæller, at det som udgangspunkt er den rådgiver, som indledningsvist får tildelt sagen, som også håndterer den igennem sagsforløbet. Det gælder også, at flere kommuner fortæller, at sager på børneområdet bliver fordelt af et modtagerteam, der tager imod underretninger. I enkelte tilfælde har kommuner oprettet særskilt ansvarlige rådgivere eller teams på børneområdet, der tager sig af sager om negativ social kontrol.
- I de fleste kommuner har de udpeget en vidensperson i hver afdeling, der skal fungere som sparringspartner for andre medarbejdere i kommunen på området for negativ social kontrol. Videnspersoner inddrages typisk indledningsvist, men kan også inddrages løbende i en sag som sparringspartner. Nogle af kommunerne har gode erfaringer med at samle videnspersonerne i en samarbejdsgruppe. Flere kommuner oplever, at videnspersonerne giver tryghed i sagsbehandlingen.
- Kommunerne fortæller, at de generelt sparrer med hinanden om håndteringen af sager om negativ social kontrol. Det kan blandt andet være ved ad hoc-sparring, ved tilknytning af en anden rådgiver som fast sparringspartner i en kompleks sag eller gennem sparring med ledelse.
- Kommunerne beskriver, at de særligt samarbejder på tværs af børne- og familieafdelingen, jobcentret og ydelsesteamet i kommunerne i sager om negativ social kontrol. Når kommunerne samarbejder med og orienterer hinanden på tværs af afdelinger, oplever de, at de kan yde bedre sagsbehandling, fordi sagsbehandlingen bliver mere helhedsorienteret.

SYSTEMATISERING AF ARBEJDET OMKRING SAGER OM NEGATIV SOCIAL KONTROL ER I OPSTARTSFASEN

Kommunerne, der indgår i undersøgelsen, har alle en beredskabsplan på området for æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol. Beredskabsplanerne beskriver blandt andet, hvad æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol er, og hvad man som rådgiver skal være opmærksom på i en sag, hvor der kan være tale om negativ social kontrol. Beredskabsplanerne beskriver også, hvem man kan kontakte og samarbejde med både internt og eksternt i kommunen for sparring om området, og nogle beredskabsplaner beskriver, hvordan rådgiver skal handle, hvis der er mistanke eller viden om negativ social kontrol. Det varierer fra kommune til kommune, hvornår beredskabsplanen er udarbejdet, og hvor langt kommunerne er med at få den udbredt i kommunen. For nogle kommuner har arbejdet med fokus på og systematisering af arbejdet med negativ social kontrol været undervejs et stykke tid, mens selve beredskabsplanen er ny. Den kommune, der har haft en beredskabsplan på området længst tid, har haft en beredskabsplan i to år.

I forlængelse heraf har flere kommuner faste procedurer for, hvordan de skal handle, hvis de får mistanke eller viden om negativ social kontrol i forhold til, hvad rådgiver skal spørge ind til, hvad de skal være opmærksomme på, og hvilke samarbejdspartnere de kan eller skal kontakte i sagsbehandlingen. Kommunerne oplever, at det hjælper dem i deres arbejde, at have faste arbejdsgange på området, fordi rådgiver har klarhed over sine handlemuligheder, og hvem de kan kontakte for hjælp. Men flere af kommunerne oplever, at arbejdet med området og inddragelse af sparrings- og samarbejdspartnere i sager, hvor der kan være eller er tale om negativ social kontrol, foregår på ad hoc-basis. Kommunerne oplever i forlængelse heraf, at den begyndende systematisering af arbejdet på området er nødvendig for at kunne udføre et godt stykke arbejde i sager, hvor der potentielt er tale om negativ social kontrol, fordi det er sjældent, at den enkelte sagsbehandler håndterer disse sager:

Citat: "Jeg tror, at det er vigtigt, at man her ved lidt mere specifikt, hvad er ens muligheder, og hvem kan man trække på for at gøre én klogere, inden man begynder at gå ud og måske kommer til at gøre skaden værre. Der er brug for at vide, jamen jeg kan trække på en sikkerhedskonsulent, eller der er RED, eller hvem der nu er at hive ind. Eller ressourcepersoner fra forskellige forvaltninger, hvor man kan starte med at drøfte det her anonymt. Men at blive klædt på. Det tror jeg, at man er nødt til." (Rådgiver på børneområdet)

En enkelt kommune oplever ikke et behov for, at arbejdet med sager om negativ social kontrol skal systematiseres. Det gør sig gældende på både børne- og voksenområdet i kommunen. Kommunen oplever, at de har få sager, hvor negativ social kontrol er en faktor, og at de som udgangspunkt behandler sagerne på samme måde, som de ville behandle andre sager. En anden kommune oplever, at en systematisering af arbejdsgangen på området og konkrete handlingsanvisninger netop kan være en hjælp for den enkelte rådgiver, der for første gang sidder med en sag eller sjældent har sager, hvor negativ social kontrol spiller en rolle:

Citat: "Det falder én mere naturligt, jo mere man har arbejdet med det. Men når du står i det første gang, eller har sådan nogle sager med lange mellemrum imellem, og du når at glemme, hvem var det nu, du kunne kontakte, så er de her action cards helt ideelle at have og kunne trække frem." (Rådgiver på voksenområdet)

Et par kommuner forventer, at kommunerne og deres samarbejdspartnere med den igangværende systematisering af arbejdet med området og dermed et øget fokus på området vil blive opmærksomme på flere sager, hvor der er mistanke eller viden om negativ social kontrol:

Citat: "Jo mere synlig beredskabsplanen er, og jo mere oplysningsarbejde der er om negativ social kontrol, så viser erfaring også, at der kommer flere sager ind, fordi folk ved, hvor de skal henvende sig." (Rådgiver på voksenområdet)

Dette hænger også sammen med, at kommunen, ud over at oplyse om og skabe fokus på området og beredskabsplanen internt i kommunen, laver oplysningsarbejde på skoler, sprogskoler, hos tandlæger, frivillige organisationer mv.

SAGER OM NEGATIV SOCIAL KONTROL BLIVER HOS DEN MODTAGENDE RÅDGIVER

Kommunerne fortæller, at håndteringen af sager som udgangspunkt er organiseret sådan, at det er den rådgiver, som indledningsvist får tildelt sagen, som også håndterer den igennem sagsforløbet. Det gælder for sager på både børne- og voksenområdet. For de fleste af kommunerne gælder det, at alle medarbejdere kan have og håndtere sager, som vedrører negativ social kontrol. Sagerne forbliver hos den rådgiver, der har fået tildelt sagen, både hvis sagen som udgangspunkt omhandler negativ social kontrol, og hvis der først opstår mistanke eller kommer viden om negativ social kontrol i løbet af arbejdet med sagen. I enkelte tilfælde kan en sag skifte rådgiver, hvis det eksempelvis viser sig, at der i en meget kompleks sag er behov for, at rådgiver har særlige kompetencer.

På børneområdet bliver sager fordelt af et modtagerteam til børneteam

På børneområdet fortæller flere kommuner, at de har et modtagerteam, der indledningsvist modtager en underretning eller henvendelse og som vurderer, om den skal undersøges yderligere eller lukkes. Hvis underretningen eller henvendelsen skal undersøges, lægges sagen til fordeling i børne- eller familieteamet, hvor den fordeles til en rådgiver. Forinden kan modtageteamet være taget ud til barnet eller familien for at lave en indledningsvis undersøgelse af underretningen eller henvendelsen, inden sagen fordeles til en fast rådgiver efterfølgende. Det gælder også i sager, hvor en underretning eller henvendelse drejer sig om negativ social kontrol, at sagen fordeles til en rådgiver i et børne- eller familieteam efter en indledende vurdering af sagens karakter. I de fleste kommuner håndteres sager om negativ social kontrol på børneområdet af de rådgivere, som også håndterer alle andre børnesager i kommunerne. Det gælder både, i de tilfælde, hvor en underretning eller henvendelse drejer sig om negativ social kontrol som hovedproblematik og i de tilfælde, hvor negativ social kontrol er én af flere problematikker og måske først opdages i rådgivers videre arbejde med barnet og familien. En kommune fortæller, at en enkelt rådgiver en overgang har håndteret en del sager vedrørende negativ social kontrol, fordi hun er vidensperson på området i børneteamet. Sager om negativ social kontrol bliver dog fordelt bredere på rådgivergruppen i kommunen nu, fortæller kommunen.

I en enkelt af kommunerne har de et team, der specifikt håndterer sager, der vedrører etniske minoritetsborgere fra ikke-vestlige lande. Dette team har en aftale med modtagerteamet om, at underretninger og henvendelser vedrørende målgruppen af etniske minoritetsborgere fra ikke-vestlige lande bliver sendt direkte til teamet, hvis sagen er kompleks. På den måde kan medarbejderne med særlige kompetencer inden for området – blandt andet til at opdage og spørge ind til negativ social kontrol – komme ud til barnet og familien som de første.

På børneområdet fortæller flere kommuner, at de fordeler sagerne på baggrund af, hvad de i det konkrete team vurderer er det bedste match for barnet og familien. I fordelingen af sager tager de blandt andet i betragtning, hvis en familie ikke taler dansk, og en rådgiver kan tale det samme sprog som familien, så de kan kommunikere direkte og uden tolk. De tager også i betragtning, hvis en rådgiver har særlig viden eller erfaring inden for et bestemt område som eksempelvis flygtninge og uledsagede børn og unge. Kommunerne forsøger på den måde at finde det bedste match mellem rådgiver og et barn eller en familie.

INTERNT SAMARBEJDER RÅDGIVERE MED VIDENSPERSONER, KOLLEGAER OG LEDERE

I de følgende afsnit ser vi på hvilke interne samarbejdspartnere i kommunen, som rådgiverne typisk inddrager, når de håndterer sager, som vedrører negativ social kontrol.

De fleste kommuner har videnspersoner eller -grupper

De fleste af kommunerne har udpeget videnspersoner inden for området for negativ social kontrol. Det er de fleste kommuners hensigt, at der skal være en vidensperson i forskellige afdelinger i kommunen, som fungerer som sparringspartnere for rådgivere og konsulenter på både børne- og voksenområdet.

Infoboks: VIDENSPERSON

Kommunerne fortæller, at videnspersoner er en rådgiver eller en anden medarbejder i kommunen, som gennem erfaring har opnået særlig viden inden for et område eller, som har fået kurser eller uddannelse inden for området. Det kan eksempelvis være en uddannelse i risikovurderingsværktøjet, PA-TRIARK. Kommunerne, der har deltaget i undersøgelsen, benævner disse personer som ressourcepersoner, nøglepersoner, kontaktpersoner og videnspersoner. Infoboks slut.

Rådgivere på både børne- og voksenområdet inddrager typisk en vidensperson, hvis en rådgiver indledningsvist eller i løbet af en sag er i tvivl om, hvorvidt der er tale om negativ social kontrol og omfanget heraf. Her fungerer videnspersonen som sparringspartner for rådgiveren i forhold til, hvad rådgiveren kan spørge ind til hos et barn, en familie eller en borger for at få dem til at åbne op og bidrage til at oplyse sagen. En vidensperson kan indledningsvist også sparre med en rådgiver om, hvad rådgiveren skal være særligt opmærksom på, videnspersonen kan henvise til yderligere rådgivning og sparring hos andre samarbejdspartnere, eller kan sparre vedrørende rådgiverens handlemuligheder. Nedenfor fortæller en rådgiver og vidensperson, hvordan hun er blevet brugt som sparringspartner i en

kollegas sag i forhold til at vurdere, om der er tale om negativ social kontrol i sagen og i forhold til at inddrage eksterne sparringspartnere:

Citat: "Nu har jeg haft to sager, hvor nogle kollegaer kom og sagde: 'Der er et eller andet her, jeg kan ikke helt vurdere om det er negativ social kontrol.' Så gør vi sådan, at de kan booke en samtale med mig, så drøfter vi det. Og ud fra drøftelsen kan jeg vurdere, om det er noget, jeg skal gå videre med i forhold til at inddrage andre samarbejdspartnere. I det eksempel jeg har, var det så Etnisk Ung, der blev valgt, og så havde de så et møde med borgeren. Etnisk Ung er også lidt mere specialiserede i at kunne pege på indsatser og også eventuelt krisecenter. Og så fik de en god snak ud af det, og så kunne sagsbehandleren gå videre i arbejdet, og så trak jeg mig." (Rådgiver på voksenområdet)

Videnspersoner kan også blive inddraget løbende i sagsforløbet, hvis en rådgiver oplever behov for sparring eller specifik viden på området i en bestemt del af et sagsforløb. En kommune påpeger, at de ikke inddrager videnspersonerne, hvis der er akut behov for at handle i en sag, fordi videnspersonerne ikke skal komme til at være flaskehals for akut behov for handling.

Nogle kommuner samler videnspersonerne i grupper på tværs af kommunen. Videnspersonsgrupperne mødes med jævne mellemrum og drøfter kommunens mere overordnede arbejde på området og også enkeltssager i anonymiseret form. I en enkelt kommune indgår også eksterne personer fra eksempelvis skoleområdet og socialområdet i videnspersonsgruppen.

For de fleste kommuner er det nyt, at der er udnævnt videnspersoner på området i forskellige afdelinger, og det er endnu ikke udbredt til alle afdelinger i kommunerne.

Videnspersonerne giver rådgiverne tryghed

Flere af kommunerne oplever, at ordningen med videnspersoner, selv om den er forholdsvis ny i de fleste kommuner, er med til at give rådgiverne en tryghed i sagsbehandlingen, så den enkelte rådgiver ikke oplever at stå alene med en potentiel usikkerhed om, hvordan rådgiveren handler bedst muligt i en sag:

Citat: "Nu har jeg været i det her game i mange år, og jeg synes altid det er hårdt, når man hører om børn, der ikke har det godt, men der er bare noget andet, der er svært her. Fordi det kan være en hel familie tilbage i generationer, der er filtret ind i noget, som vi ikke helt forstår måske. Også fordi noget af det nogle gange bliver kultur og nogle gange også bliver et uhensigtsmæssigt opdragelsesmønster. Der er rigtig mange ting på spil. Så det at kunne drøfte det med hinanden, fordi det er meget svært at være i." (Rådgiver på børneområdet)

Kommunerne oplever også, at videnspersonerne giver en tryghed for rådgiveren i, at de har drøftet tvivlsspørgsmål og handlemuligheder i en sag, inden eventuelle eksterne samarbejdspartnere inddrages. I en kommune beskriver rådgiverne, at de har gjort det til fast procedure at trække på hinanden internt i kommunen, inden der bliver iværksat eksterne samarbejder.

I de kommuner hvor videnspersonerne er samlet i vidensgrupper, oplever de, at det er en fordel, at de opnår viden om, hvem i kommunens forskellige afdelinger, der har viden på området, så de ved, hvem de hver især kan kontakte i andre afdelinger, hvis de skal

samarbejde på tværs om en sag. De oplever også, at det er gavnligt, at de mødes på tværs af kommunens afdelinger, så de kan vidensdele om, hvordan de overordnet set arbejder med området på eksempelvis børne-, integrations- eller beskæftigelsesområdet. Videnspersonerne oplever også, at det er gavnligt at kunne drøfte i videnspersongruppen de forskellige eksterne samarbejdspartnere, der er på området.

Udskiftning af videnspersoner kan betyde tab af viden

Nogle kommuner oplever udfordringer med at etablere gode interne videnspersonsteams i kommunen.

I en kommune fortæller rådgiverne, at videnspersonerne er forankret i forskellige afdelinger bredt i kommunen. Ifølge rådgiverne kan det være en udfordring, når teamet skal mødes for at sparre og udveksle viden om arbejdet som videnspersoner. I disse situationer kan det være svært at planlægge møder, hvor hele videnspersonteamet i kommunen kan deltage. Der er her tale om møder med generel vidensudveksling og ikke møder om konkrete enkeltsager, hvor det ofte ikke er nødvendigt at hele videnspersonsteamet deltager. Dette kan resultere i, at den enkelte rådgiver afholder sig fra at holde mødet og derved går glip af sparring. En rådgiver på voksenområdet supplerer med, at det ligeledes er kompliceret for etableringen af et stærkt videnspersonsteam i kommunen, at der er hyppig udskiftning blandt medarbejderne i kommunen og derfor også i teamet. Rådgiveren understreger, at dette er et vilkår, men at det ofte betyder, at der går viden tabt i det interne team.

I en enkelt kommune fortæller en rådgiver på børneområdet, at hun savner, at der er en vidensperson tilknyttet børneområdet. Rådgiveren savner den faglige sparring og faglige tryghed, som dette kunne bidrage med i sager om negativ social kontrol. I en anden kommune peger en rådgiver også på, at det er vigtigt, at der er videnspersoner i alle afdelinger, der har borgerkontakt. Rådgiveren har oplevet, at en sag om negativ social kontrol ikke blev håndteret hensigtsmæssigt, fordi der ikke var viden om området eller en vidensperson i det team, der indledningsvist modtager underretninger i kommunen.

Ledere og kollegaer er sparringspartnere

I flere af kommunerne sparrer rådgiverne med hinanden om sagerne i de enkelte teams. Dette gælder i sager om negativ social kontrol såvel som andre sager. Sparring forekommer løbende i sagsbehandlingen, hvis en rådgiver eksempelvis oplever at være i tvivl om, hvordan vedkommende skal handle eller komme videre i sagen:

Citat: "Så sparer vi jo med hinanden. Altså jeg kan godt finde på at gå ind til min kollega og sige: 'Jeg har den her sag, jeg ved ikke rigtig, hvordan jeg skal komme videre, familien de vil mig simpelthen ikke. Har du lyst til at tage med ud til et møde? Eller har du lyst til at være med til en børnesamtale?'. Eller bare: 'Kan vi sparre sammen i en time, fordi jeg ved ikke, hvor jeg skal tage fat, hvad skal jeg gøre?'. Så vi bruger rigtig meget hinanden i teamet også." (Rådgiver på børneområdet)

I flere af kommunerne kommer der indimellem også en ekstra rådgiver på en sag som fast-tilknyttet sparringspartner, hvis en sag er særlig kompleks, eller der er behov for det på grund af andre forhold. Flere kommuner beskriver også, at nærmeste leder ofte inddrages som sparringspartner, hvis man som rådgiver er i tvivl om, hvordan man skal forholde sig i en sag eller er i tvivl om, hvilke handlemuligheder man har. I den forbindelse oplever kommunerne, at de ofte kan være i tvivl om, hvordan de skal forholde sig og handle i sager om negativ social

kontrol, fordi de ikke har meget erfaring med netop den type sager eller den problematik, som en del af sagerne:

Citat: "Ledelsen dem er vi lidt nødt til at have med lige nu, altså også fordi jeg synes, vi er nybegyndere. Og de komplicerede sager, eksempelvis en familie hvor vi ikke kan komme i tale med børnene, altså hvor vi bare kan se en adfærdsændring, der er de også med indover i forhold til, hvad vi har af handlemuligheder." (Rådgiver på børneområdet)

Ud over sparring med den enkelte kollega eller leder beskriver nogle af kommunerne, at de har jævnlige teammøder, hvor rådgiverne blandt andet kan drøfte sager, hvor de oplever udfordringer. Via sagsdrøftelserne kan en rådgiver få både kollegaers, teamleders og eventuelt afdelingsleders input til at arbejde videre med en sag.

Samarbejde på tværs af kommunen - jo mere jo bedre

Alle kommunerne har eksempler på samarbejde på tværs af forskellige områder og afdelinger i kommunerne. Kommunerne beskriver samarbejde på tværs af særligt børn- og familieafdelingen, jobcentret og ydelsesteamet i kommunerne. Nedenfor fortæller en rådgiver i et jobcenter om et samarbejde på tværs af jobcentret, børn- og familieafdelingen og ydelsesafdelingen i en sag om negativ social kontrol, hvor en kvinde og hendes børn er kommet på krisecenter:

Citat: "Børn og Familie reagerer, fordi de får en underretning, og så havner kvinden og børnene på krisecenter. Så bliver jeg underrettet af Børn og Familie, hvor jeg får at vide, at borger er i en anden kommune lige nu. (...) Så havde vi nogle møder med Børn og Familie og Social og Handicap, som faktisk også skal forholde sig til sagen, fordi kvinden og børnene på krisecenter, og det kræver jo noget i forhold til bevilling. Så vi havde trepartsmøder for at drøfte, hvad er det, der er vigtigst lige nu at fokusere på." (Rådgiver på voksenområdet)

En rådgiver fra børneområdet i samme kommune følger op:

Citat: "Vi ved jo, at tit har de også en sag et andet sted i kommunen, så derfor, hvis jeg ved at mor er rigtig presset, ringer jeg ned til jobcentret til den rådgiver de har, og spørger om vi på en eller anden måde kan sætte hende lidt i bero, for hun er lige taget afsted på krisecenter, og hun er stresset, og vi er bekymrede for børnene. Så kan vi lave nogle aftaler om det." (Rådgiver på børneområdet)

Rådgiverne samarbejder på tværs af afdelinger for at skabe de bedste muligheder for, at et barn, en familie eller en borger kan hjælpes videre. Rådgiverne oplever også ind imellem behov for at sparre med hinanden på tværs af børne- og voksenområdet, når det handler om en familie, der har en sag på både børne- og voksenområdet. I sådan et tilfælde kan de sparre med hinanden for at få et blik på sagen fra en anden vinkel og få afprøvet deres vurderinger med en rådgiver, der arbejder med et andet fokus ind i familien. En anden rådgiver oplever, at det kan være gavnligt at holde møder med borgere eller familier, hvor rådgivere fra eksempelvis både familieafdelingen og ydelseskontoret deltager for at gøre borgerens kontakt med kommunen enklere.

Når rådgiverne samarbejder med og orienterer hinanden i sager, der går på tværs af afdelinger, oplever de, at de kan yde bedre sagsbehandling. De oplever at få et mere fuldt

billede af, hvad der gør sig gældende i sagen, og hvordan de handler på den mest hensigtsmæssige måde i forhold til den givne situation, som barnet, familien eller borgeren er i. I den forbindelse oplever kommunerne, at jo mere helhedsorienteret de kan arbejde, jo bedre bliver sagsbehandlingen. Samarbejdet på tværs af afdelinger i kommunen kan også bidrage til at styrke samarbejdet med eksterne parter:

Citat: "Hvis jeg har en familie her i familieteamet, så ved jobcenteret godt, at jeg er rådgiver for børnene, og vi ved godt, hvem rådgiveren er for jobcenteret, så vi ved, hvem vi skal have fat i, hvis der er noget. Og man skal ligesom holde hinanden opdateret. Jeg havde eksempelvis en dreng, hvor man var bekymret for, om han blev udsat for negativ social kontrol. Skolen kontakter mig på et tidspunkt og spørger, om jeg ved noget, fordi familien var lige pludselig forsvundet. Og nej, det gør jeg ikke, så jeg kontakter rådgiver fra jobcenter og spørger, om hun vidste noget – og forældrene havde da lige været til møde med jobcentret dagen før, kunne hun fortælle. Det der med at, der er en skole der går i panik, at jeg med det samme kan tage røret op og ringe til skolen og sige, mor sad til møde her i går. At jeg kan få fjernet den bekymring hos skolen eller i hvert fald formindsket den ved, at jeg ved, hvem jeg skal tage fat i, og at vi har et samarbejde på tværs." (Rådgiver på børneområdet)

Rådgiveren beskriver en situation, hvor der bliver samarbejdet og udvekslet oplysninger mellem myndigheder. Når man arbejder inden for den offentlige forvaltning, skal man være opmærksom på databeskyttelsesreglerne, som er uddybet i boksen nedenfor.

Infoboks: UDVEKSLING AF OPLYSNINGER MELLEMYNDIGHEDER

På tværs af interviewene med kommunerne ser Ankestyrelsen ikke noget, der tyder på, at kommunerne deler personfølsomme oplysninger uden borgers samtykke eller i situationer, hvor det ikke er tilladt. Infoboks slut.

LOVBOKS: DATABESKYTTELSESFORORDNINGEN OG DATABESKYTTELSESLOVEN

Reglerne om myndigheders behandling, herunder videregivelse af personoplysninger og særligt følsomme personoplysninger fremgår af databeskyttelseslovgivningen som dels er databeskyttelsesforordningen og databeskyttelses-lov. Efter disse regler må myndigheder, herunder kom-muner kun behandle, herunder videregive personoplysninger og særligt følsomme personoplysninger, hvis der er udtrykkeligt samtykke eller hvis nærmere specifikke forhold gør sig gældende. De relevante paragraffer i databeskyttelsesloven er §§ 6 og 7, mens de relevante artikler i databeskyttelsesforordningen er artikel 6 og 9. Neden for er relevante dele af disse bestemmelser citeret.

Databeskyttelseslovens § 6: Behandling af personoplysninger må finde sted, hvis mindst en af betingelserne i databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra a-f, er opfyldt.

Stk. 2 (...)

Stk. 3 (...)

Af databeskyttelsesforordningens artikel 6 stk. 1 fremgår det, at behandling af personoplysninger kun er lovlig, hvis et af forholdene litra af gør sig gældende. Der er blandt andet følgende forhold, der kan være relevante i denne sammenhæng:

- a) Den registrerede har givet samtykke til behandling af sine personoplysninger til et eller flere specifikke formål.
- c) Behandling er nødvendig for at overholde en retlig forpligtelse, som påhviler den dataansvarlige

e) Behandling er nødvendig af hensyn til udførelse af en opgave i samfundets interesse eller som henhører under offentlig myndighedsudøvelse, som den dataansvarlige har fået pålagt.

Databeskyttelseslovens § 7: Forbuddet mod behandling af følsomme personoplysninger omfattet af databeskyttelsesforordningens artikel 9, stk. 1, gælder ikke i tilfælde, hvor betingelserne for behandling af personoplysninger i databeskyttelsesforordningens artikel 9, stk. 2, litra a, c, d, e eller f, er opfyldt.

Stk. 2 (...)

Stk. 3 (...)

Stk. 4 (...)

Stk. 5 (...)

Af databeskyttelsesforordningens artikel 9, stk. 1 fremgår det, at behandling af personoplysninger om race eller etnisk oprindelse, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning eller fagforeningsmæssigt tilhørsforhold samt behandling af genetiske data, biometriske data med det formål entydigt at identificere en fysisk person, helbreds-oplysninger eller oplysninger om en fysisk persons seksuelle forhold eller seksuelle orientering er forbudt. Af stk. 2 fremgår det, at dette ikke gør sig gældende, hvis et af forholdene litra a-j gør sig gældende. Der er blandt andet følgende forhold, der kan være relevante i denne sammenhæng:

a) Den registrerede har givet udtrykkeligt samtykke til behandling af sådanne personoplysninger til et eller flere specifikke formål, medmindre det i EU-retten eller medlemsstaternes nationale ret er fastsat, at det i stk. 1 omhandlede forbud ikke kan hæves ved den registreredes samtykke.

f) Behandling er nødvendig, for at retskrav kan fastlægges, gøres gældende eller forsvares, eller når domstole handler i deres egenskab af domstol.

Ankestyrelsen henviser til databeskyttelsesloven og data-beskyttelsesforordningen for den fulde ordlyd af de bestemmelser, der er refereret ovenfor. Lovboks slut.

Samarbejde med kriminalpræventive enheder og SSP-samarbejde indledningsvist

I flere af kommunerne beskriver de, at kommunens kriminalpræventive enhed eller SSP-medarbejdere kan være en vigtig intern samarbejdspartner indledningsvist i sagsforløbet i forhold til sager om negativ social kontrol. Ofte har disse medarbejdere kontakt med børn og unge via deres tilstedeværelse og arbejde på skoler, i klubber, fritidsordninger og i boligområder. De har typisk også kendskab til børnenes og de unges familier. Rådgiver inddrager blandt andet en SSP-medarbejder eller en medarbejder fra en kriminalpræventiv enhed, når de er i tvivl om, hvorvidt der er tale om negativ social kontrol hos et barn eller en ung, eller hvis de har brug for at få et andet blik på deres vurdering af situationen hos et barn, en ung eller en familie:

Citat: "Det er også nogle gange dem, der kan berolige os i forhold til, at de ser de unge de steder, hvor de unge kommer i eksempelvis klubberne. Eller hvor de kan sige til os: 'Nej, sådan er det slet ikke, vi kender mor og far.'" (Rådgiver på voksenområdet)

En kommune bruger også SSP-medarbejdere, når der er udfordringer med et barns, en ungs eller families tillid til rådgiveren, eller en familie og kommunen på anden vis har et svært samarbejde. Hvis et barn, en ung eller en familie har haft en god kontakt til en SSP-medarbejder indkalder rådgiver SSP-medarbejderen til møder mellem kommunen og barnet, den unge eller familien.

Flere af de kommuner, der har samarbejdet med kriminalpræventive enheder eller SSP-medarbejdere, er enige om, at samarbejdet er godt og gavnligt i sagsbehandlingen af sager om negativ social kontrol, fordi der er nem mulighed for at vidensdele og hurtigt få viden om sagen fra en anden vinkel end fra sagens rådgiver.

Kapitel 4: Kommunernes eksterne samarbejdspartnere i sager om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol

I dette kapitel ser vi på kommunernes samarbejde med aktører uden for kommunalt regi i sager om negativ social kontrol. Kapitlet fokuserer på, hvilke eksterne samarbejdspartnere kommunerne inddrager i deres sagsbehandling, samt hvornår og hvordan kommunerne inddrager dem.

Kapitlet er ikke en udtømmende beskrivelse af de eksterne samarbejdspartnere, som kommunerne gør brug af i deres sagsbehandling i sager om negativ social kontrol. Rådgiverne kan have gjort brug af eksterne samarbejdspartnere i sager om negativ social kontrol, som de ikke har nævnt i forbindelse med undersøgelsen. Vi beskriver de eksterne samarbejder, som rådgiverne lægger størst vægt på i interviewene. Kommunernes samarbejde med politiet beskrives særskilt i kapitel 5.

HOVEDPUNKTER I KAPITLET

- Kommunerne samarbejder med en række eksterne aktører i sager om negativ social kontrol. Der tegner sig ikke et entydigt billede af hvornår, hvordan og på hvilket område kommunerne samarbejder med de forskellige eksterne aktører i kommuners håndtering af sagerne.
- En af de primære eksterne samarbejdspartnere for rådgivere på både børne- og voksenområdet er de regionale sikkerhedskonsulenter. Typisk samarbejder kommunerne med sikkerhedskonsulenterne i forbindelse med sparring, konkrete værktøjer og sikkerhedsvurderinger. Kommunerne oplever, at sparringen med sikkerhedskonsulenterne bidrager positivt til sagsbehandlingen, og at det giver rådgiverne tryghed at have sikkerhedskonsulenterne med i sagsbehandlingen. Det varierer, om og hvordan sikkerhedskonsulenterne inddrages i håndtering af sager. Kommunerne fortæller, at det ikke altid er klart, hvornår og hvordan sikkerhedskonsulenterne bedst inddrages.
- På voksenområdet er krisecentre en vigtig samarbejdspartner for kommunerne. Kommunen og krisecentret samarbejder om indsatser i forhold til borgeren under opholdet og om overgangen fra krisecenter til eget hjem. Kommunerne oplever, at krisecentrene bidrager med vigtig viden til kommunen om en borgers forhold og potentiel negativ social kontrol, fordi de kommer tæt på borgeren under opholdet. En kommune har oplevet, at det ikke altid er klart for kommunen, hvad et krisecenter arbejder med borgeren om under borgerens ophold.
- Dagtilbud, skoler og uddannelsesinstitutioner er centrale samarbejdspartnere for kommunerne på børneområdet og særligt indledningsvist i sagerne i forbindelse med, at disse aktører underretter med bekymringer om et barn eller en ung. Aktørerne kan også

være vigtige samarbejdspartnere løbende i sagerne, fordi de kan være en støtte for barnet i forløbet.

- Ud over ovennævnte aktører samarbejder kommunerne med sundhedspersonale, og særligt på voksenområdet bidrager læger i samarbejdet med viden til sagshåndteringen. Men samarbejdet er nogle gange udfordret af, at sundhedspersonalet ikke har konkret viden om eller opmærksomhed på negativ social kontrol. Kommunerne samarbejder også med tolke. Dette samarbejde bærer i flere kommuner præg af, at kommunerne ikke har tillid til, at tolkene overholder deres tavshedspligt, fordi tolke kan have kendskab til borgeren gennem private relationer.
- Kommunerne samarbejder også med styrelser om opkvalificering af kommunens medarbejdere på området. Det handler om Udlændingestyrelsen og Styrelsen for International Rekruttering og Integration. Slutteligt samarbejder kommunerne også med Familieretshuset i sager, hvor der er forhold omkring forældremyndighed

KOMMUNERNE SAMARBEJDER MED FORSKELLIGE EKSTERNE AKTØRER

Når en kommune håndterer sager, hvor der er mistanke om eller kendskab til negativ social kontrol, er der flere eksterne samarbejdspartnere, som den ansvarlige rådgiver har mulighed for at trække på i sagsbehandlingen.

Rådgiverne i de seks kommuner beskriver samarbejde med mange forskellige eksterne aktører. I løbet af dette kapitel beskriver vi kommunernes overvejelser om deres samarbejde med regionale sikkerhedskonsulenter, VISO, Etnisk Konsulentteam, krisecentre, sundhedspersonale, skoler og daginstitutioner, tolke og styrelser.

Der tegner sig ikke på tværs af kommunerne eller i den enkelte kommunes håndtering af sagerne et klart eller entydigt billede af hvornår, hvordan og på hvilket område – henholdsvis børne- og voksenområdet – kommunerne samarbejder med de forskellige eksterne aktører. Dette skyldes sandsynligvis kommunernes begrænsede erfaring med sager på området, at kommunerne endnu er i gang med en systematisering af håndteringen af sagerne, og at kommunerne arbejder meget forskelligt med området. Rådgiverne i kommunerne understreger i forlængelse heraf, at det afhænger af sagen, hvilke samarbejdspartnere, de inddrager, og hvornår og hvordan de inddrager dem. Typisk er det de samme aktører, kommunerne inddrager løbende i en sag, så samarbejdspartnerne har viden om sagen og dermed bedst muligt kan bidrage med blandt andet sparring løbende i sagshåndteringen.

NOGLE KOMMUNER SAMARBEJDER OFTE OG TÆT MED REGIONALE SIKKERHEDSKONSULENTER

- De fleste af kommunerne omtaler de regionale sikkerhedskonsulenter som en væsentligt ekstern samarbejdspartner i sager om negativ social kontrol. På tværs af kommunerne er der imidlertid stor forskel på, hvor stor erfaring rådgiverne har med at samarbejde med sikkerhedskonsulenterne. Nogle rådgivere har kontaktet sikkerhedskonsulenterne i flere forskellige sager, mens andre rådgivere beskriver, at de ved, at sikkerhedskonsulenterne

findes, men at de endnu ikke har haft anledning til at kontakte dem. I én af kommunerne beskriver rådgiverne eksempelvis, at de er blevet gjort opmærksom på sikkerhedskonsulenternes eksistens omkring to måneder forud for interviewet, og at de ved, at de kan kontaktes i forbindelse med blandt andet udarbejdelsen af risikovurderinger, men at det endnu ikke har været relevant for rådgiverne at kontakte sikkerhedskonsulenterne.

Infoboks: REGIONALE SIKKERHEDSKONSULENTER

Styrelsen for International Rekruttering og Integration har etableret et nationalt team af sikkerhedskonsulenter, der yder gratis sparring og rådgivning i konkrete sager for borgere såvel som fagpersoner. En sikkerhedskonsulent kan hjælpe med at vurdere, hvor alvorlig en trussel er og give råd om, hvordan sikkerheden kan øges for personer, der er udsat for konflikt. Infoboks slut.

Sikkerhedskonsulenterne yder sparring og afklaring

De kommuner, der bruger sikkerhedskonsulenterne, fortæller, at sikkerhedskonsulenterne på både børne- og voksenområdet er en vigtig ekstern samarbejdspartner, der kan give den ansvarlige rådgiver sparring i håndteringen af sager, hvor der er mistanke eller viden om negativ social kontrol. Der er eksempler på, at sikkerhedskonsulenterne agerer sparringspartnere for rådgivere på flere forskellige måder i løbet af en sagsproces. Flere kommuner beskriver eksempelvis, at sikkerhedskonsulenterne kan være med til at afklare, hvad der er på spil i komplekse sager, når rådgiver har mistanke om negativ social kontrol, men er usikker på sin vurdering eller omfanget af den sociale kontrol, og når rådgiver skal finde ud af, hvilke handlemuligheder der er i sagen. Rådgiverne oplever også, at sikkerhedskonsulenterne kan give input til, hvordan rådgiverne meningsfuldt får spurgt borgere ind til deres situation og derved bidrager til, at de får oplyst sagen tilstrækkeligt. En rådgiver på børneområdet beskriver at have haft et tæt samarbejde med dem for at afklare, hvad der er på spil i en sag:

Citat: "Jeg har en sag lige nu, hvor en mor og en søn er tilflyttet fra en anden kommune, hvor der allerede var en problematik i gang. Der har været vold i hjemmet, far har et tilhold mod mor, og det var i gang da mor og søn kommer hertil. Og det er sådan en sag, hvor man, når man lige sådan kigger på den udefra, godt kan tænke, ja, hvad er egentlig op og ned i alt det her? Der har jeg haft et tæt samarbejde med sikkerhedskonsulenterne, hvor vi holdt flere fælles møder." (Rådgiver på børneområdet)

Den samme rådgiver fortæller også om en aktuel sag, hvor hun vil kontakte sikkerhedskonsulenterne for at sparre med dem om, hvorvidt kommunen kan gøre mere i sagen, hvad der eventuelt skal gøres, og hvad rådgiveren kan spørge yderligere ind til hos barnet og familien. Rådgiveren har i denne sag valgt at inddrage sikkerhedskonsulenterne, fordi hun er usikker på sine handlemuligheder.

Det er ikke entydigt, hvornår kommunerne inddrager sikkerhedskonsulenterne i forhold til sparring og rådgivning. I en kommune fortæller en rådgiver på voksenområdet, at hvis hun i en sag har en bekymring om negativ social kontrol, vil hun indledningsvist enten kontakte en intern vidensperson i kommunen eller en sikkerhedskonsulent for at få sparring om sagen. Rådgiveren har erfaret, at uanset om der er tale om en sag, hvor hun har behov for at få borgeren til at åbne yderligere op for at belyse en eventuel problematik, eller om sagen er på et stadie, hvor borgeren beder om hjælp, så er det relevant at søge sparring i sagen. En

rådgiver på voksenområdet i samme kommune understreger, at sikkerhedskonsulenterne er en vigtig sparringspartner i især de tidlige stadier af sagshåndteringen:

Citat: "Det er der i starten, hvor sikkerhedskonsulenterne er fantastiske at sparre med, fordi du kan både ringe konkret og sige, at du har brug for sparring, men du kan også ringe og sige: 'Der er noget her, fortæl mig lige hvordan spørger jeg ind til det her, hvordan gør jeg?'" (Rådgiver på voksenområdet)

I andre kommuner inddrager rådgiverne sikkerhedskonsulenterne mere ad hoc, når de oplever et behov for sparring, og i flere af kommunerne søger rådgiver først sparring internt hos videnspersoner eller kollegaer, inden en sikkerhedskonsulent eventuelt inddrages til sparring.

Sikkerhedskonsulenterne kan tage aktiv del i sager

I flere kommuner har rådgivere erfaring med, at sikkerhedskonsulenterne, ud over sparring, også er mere aktivt deltagende i en sag og bidrager til oplysning og håndtering af sagen eksempelvis gennem deltagelse på møder med kommunen og borgeren eller familien. Her bidrager sikkerhedskonsulenten til at oplyse sagen ved at stille uddybende og opklarende spørgsmål til barnet, borgeren eller familien, hjælpe med at afdække områder af sagen, som rådgiver ikke har afdækket, eller bidrage til at skabe overblik ved eksempelvis at udforme en tidslinje for sagen:

Citat: "Jeg har også haft dem med til nogle fysiske møder, og det jeg synes har været fantastisk at bruge sikkerhedskonsulenterne til, når jeg har siddet med eksempelvis en mor, der havde nogle æresrelaterede konflikter, og at vi sammen lavede en tidslinje, hvor vi fik et større billede af, hvad er det egentlig, der er sket. Og at jeg sammen med en sikkerhedskonsulent kunne udfolde hele den her baggrund og kunne få spurgt om nogle ting, jeg ellers ikke ville have fået spurgt om, for eksempel lidt mere ind til eksmandens familie. Der var nogle ting, som mor ikke havde fortalt mig, selvom jeg havde spurgt, men som hun ikke var kommet i tanke om. Men nu stod vi og foldede den her tidslinje ud. Så jeg oplever sikkerhedskonsulenterne som en god ressource. Som man helt sikkert skal benytte sig af, hvis man er det mindste i tvivl, eller hvis man bare har brug for en sikkerhed i det." (Rådgiver på børneområdet)

Sikkerhedskonsulenterne kan også træde mere selvstændigt ind i en sag, hvis der er behov for det. En kommune fortæller at sikkerhedskonsulenterne nogle gange igennem kommunen har selvstændige samtaler med børn, unge eller voksne borgere, sparrer med andre sikkerhedskonsulenter eller tager kontakt til politiet og på den måde arbejder med barnet, den unge eller den voksne borger uden om kommunen, når barnet, den unge eller voksne borger synes det giver mening.

Citat: "Jeg vil altid inddrage en sikkerhedskonsulent til sparring, både for mig men også for den unges vedkommende, fordi sikkerhedskonsulenterne også fører sagen videre i samtaler med den unge. På den måde kører de også sagen videre sideløbende og holder mig opdateret om, hvad der er fremskridt i sagen, og hvad de kan hjælpe med, hvad jeg skal gøre, og hvad de gør for at hjælpe den unge, eller hvad den unge selv kan gøre." (Rådgiver på voksenområdet)

Rådgiveren pointerer i den sammenhæng også, at inddragelse af sikkerhedskonsulenter altid sker med samtykke fra borgeren:

Citat; "Alt skal ske med samtykke, og være noget den unge kan se mening med, at vi gør. Så det at kontakte sikkerhedskonsulenterne, det er på baggrund af, at jeg har spurgt den unge: 'Skal vi tage kontakt til sikkerhedskonsulenterne? De arbejder med det til hverdag, de ved rigtig meget om det, her kan du få den bedste hjælp og støtte og de bedste snakke.'" (Rådgiver på voksenområdet)

En rådgiver på børneområdet oplever, at det er en styrke, at sikkerhedskonsulenterne er gode til selv at følge op på sagen, hvis der ikke har været kontakt mellem rådgiver og sikkerhedskonsulent i et stykke tid.

Infoboks: INDDRAGELSE AF SIKKERHEDSKONSULENTER

Rådgiveren på voksenområdet gør opmærksom på, at inddragelse af sikkerhedskonsulenter altid skal ske samtykke. Ankestyrelsen henviser til, at dette gælder efter forvaltningslovens § 27. Rådgivere i kommuner skal altid sørge for at få samtykke fra borgeren til at inddrage sikkerhedskonsulenten. Rådgivere kan også rådføre sig hos sikkerhedskonsulenten med henvisning til generelle problemstillinger uden at henvise til personfølsomme oplysninger. Infoboks slut.

Infoboks: RISIKOVURDERING OG PATRIARK

Kommunen skal være opmærksom på det risikoniveau, der kan være til stede for et barn, en ung eller en voksen borger i sager med æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol.

PATRIARK er et evidensbaseret risikovurderingsværktøj til brug for vurdering af risikoen for fremtidig vold i forbindelse med sager om æresrelaterede konflikter. Politiet og VISO er blandt andre certificerede i brugen af PATRIARK. Infoboks slut.

Kommunerne samarbejder med sikkerhedskonsulenter om udarbejdelsen af risikovurderinger

På tværs af flere kommuner fremhæver rådgivere, at sikkerhedskonsulenterne er en vigtig samarbejdspartner i udarbejdelsen af risikovurderinger i sager om negativ social kontrol. Kommunerne har brugt sikkerhedskonsulenterne på forskellige måder i forbindelse med udarbejdelsen af risikovurderinger. En rådgiver på voksenområdet fortæller, at hun har erfaring med at samarbejde med sikkerhedskonsulenterne om udarbejdelsen af risikovurderinger ud fra risikovurderingsredskabet PATRIARK. Hun har selv en uddannelse i dette redskab og har her oplevet sikkerhedskonsulenten som en god sparringspartner. I en anden kommune fortæller en rådgiver, at hun har fået sikkerhedskonsulenterne til at lave en risikovurdering i en sag og derefter haft løbende dialog med sikkerhedskonsulenten. I en tredje kommune fremhæver en rådgiver, at hun har kontakttet sikkerhedskonsulenterne for at finde ud af, om der skulle laves en risikovurdering i en sag. En rådgiver på voksenområdet fortæller, hvordan en risikovurdering har bidraget til at få overblik over mulige scenarier og risici, der skulle tages højde for, i en sag:

Citat: "Altså den konkrete sag med denne her kvinde på krisecenteret, der var der blevet brugt en sikkerhedskonsulent af den tidligere kommune, og jeg tænkte, at jeg havde brug for en ny risikovurdering, da jeg så fik sagen, fordi der var den et andet sted i hendes forløb. Så der tog jeg fat i sikkerhedskonsulenten igen og fik hende til at lave en ny risikovurdering i forbindelse med, at kvinden flyttede fra krisecenter og ud i egen bolig. Der fik jeg denne her risikovurdering, hvor hun stillede nogle forskellige scenarier op, også når vi skulle have børnene ud i institution, hvad kunne der ske, og hvad skulle vi tage højde for." (Rådgiver på voksenområdet)

I nogle kommuner har de endnu ikke oplevet behov for at inddrage en sikkerhedskonsulent i en sag om negativ social kontrol, fordi de ikke har oplevet et behov for at udarbejde en risikovurdering. En rådgiver fremhæver samtidig, at hun forstår sikkerhedskonsulenternes risikovurderinger som mest relevante på børn- og ungeområdet, mens krisecentre også kan hjælpe med at lave risikovurderinger på voksenområdet.

Kommunerne oplever, at sparring med sikkerhedskonsulenterne er gavnlig i sagsbehandlingen

Kommunerne oplever, at sparringen med sikkerhedskonsulenterne bidrager positivt til sagsbehandlingen af sager om negativ social kontrol. Kommunerne oplever blandt andet, at sikkerhedskonsulenterne giver dem tryghed i sagsbehandlingen, fordi de kan søge råd og sparring hos sikkerhedskonsulenterne, hvis de i kommunen er i tvivl om forskellige forhold i en sag. I forlængelse heraf oplever kommunerne, at der ofte kan opstå tvivl i sager om negativ social kontrol, fordi sagerne ofte er komplicerede og indeholder stærke følelser hos de implicerede. Sikkerhedskonsulenterne kan her være en støtte for de ansvarlige rådgivere i sagerne. En rådgiver oplever eksempelvis, at sikkerhedskonsulenterne er en god samarbejdspartner i sager, hvor rådgiver er usikker på sin vurdering af en sag eller er usikker i forhold til sine handlemuligheder og har behov for hjælp eller sparring. Men rådgiveren oplever også, at sikkerhedskonsulenterne er en god samarbejdspartner i sager, hvor hun har følt sig sikker i sin håndtering i sagen. Rådgiveren fortæller, at hun i et tilfælde har udfoldet sin sagshåndtering for sikkerhedskonsulenten for at få ekstra blik på sit arbejde fra en fagperson. Det er rådgiverens erfaring, at dette giver en ro i sagsbehandlingen, fordi hun bliver forsikret i, at hun har foretaget de rette sagsskridt. I en anden kommune fortæller en rådgiver fra børneområdet, at hun sætter pris på at sparre med sikkerhedskonsulenterne om udarbejdelsen af en risikovurdering, fordi hun ofte sidder alene med det arbejde i sin afdeling. Der oplever hun, at sikkerhedskonsulenterne er gode at sparre med. Hun oplever en tryghed i, at hun har sikret sig, at de ser det samme som hende selv i sagen, at hun er på rette vej i forhold til arbejdet med sagen, og at hun ved, hvis der er noget, hun bør være opmærksom på. I forlængelse heraf oplever flere rådgivere, at sikkerhedskonsulenterne også er en vigtig sparringspartner, fordi de bidrager med en dybdegående forståelse af området om negativ social kontrol, og at de derfor kan bidrage med perspektiver på en sag, herunder kulturelle aspekter af sagen, som rådgiver ikke selv nødvendigvis er opmærksom på.

Kommunerne oplever også, at sikkerhedskonsulenterne bidrager med redskaber og metoder til at spørge borgeren ind til sagen, så rådgiveren får de nødvendige oplysninger til at håndtere sagen.

Samarbejdet med sikkerhedskonsulenter kunne udbredes og systematiseres

I de fleste kommuner oplever rådgiverne, at samarbejdet med sikkerhedskonsulenterne forløber godt, og at sikkerhedskonsulenterne inddrages meningsfuldt i og bidrager positivt til sagsbehandlingen. Blandt rådgiverne i kommunerne er der dog en bevidsthed om, at det ikke altid er klart, hvornår og hvordan sikkerhedskonsulenterne inddrages. I en kommune, hvor rådgiverne har gode erfaringer med at samarbejde med sikkerhedskonsulenterne, fortæller en rådgiver på børneområdet, at sikkerhedskonsulenterne ikke bliver inddraget systematisk:

Citat: "Det bliver lidt på mavefornemmelse, at vi inddrager dem. Vi prøver i vores team at tænke dem ind og snakke om dem jævnlige, når vi sidder med en sag, hvis det bliver sådan lidt komplekst. At vi også husker hinanden på at sige: 'Var det en idé at ringe til sikkerhedskonsulenterne?'. Jeg vil sige, jeg gør det, når jeg tænker, der er noget, der undrer mig lidt mere, eller hvor jeg tænker, det er lidt ud over det sædvanlige, hvor man lige har brug for nogle andre øjne."
(Rådgiver på børneområdet)

I en anden kommune fortæller flere af rådgiverne, at travlhed kan gøre, at rådgiverne glemmer at inddrage sikkerhedskonsulenterne, når samarbejdet ikke er systematiseret:

Citat: "Man skal huske på, at sikkerhedskonsulenterne er der, og at man godt kan bruge dem sådan uformelt i sagerne. Der er jo travlhed, vi sidder jo med mange problematikker i vores sager, og så er fokus måske et andet sted, og så får man det bare ikke gjort, fordi man tænker, ej, det er måske ikke lige så nødvendigt alligevel, og det klarer man på en anden måde. Så jeg tror, man skal have kørt det ind på en eller anden måde, man skal have gjort sig selv opmærksom på, at de er der, og man kan godt bare uformelt drøfte en sag, det behøver ikke at være så komplekst." (Rådgiver på voksenområdet)

En enkelt kommune fremhæver, at der nogle gange har været tvivl om, hvad sikkerhedskonsulenterne kan og ikke kan hjælpe kommunerne med. En rådgiver fortæller, at der har været nogle dårlige erfaringer med samarbejdet i kommunen, som har handlet om, at sikkerhedskonsulenterne er blevet inddraget for sent. Rådgiverne fokuserer derfor på, at det er nødvendigt at gøre sig klar, hvornår i forløbet sikkerhedskonsulenterne skal involveres.

KOMMUNERNE SAMARBEJDER MED KRISECENTRE I SAGER PÅ VOKSENOMRÅDET

Alle kommunerne nævner krisecentre som en samarbejdspartner i håndteringen af sager om negativ social kontrol. Især på voksenområdet har flere af rådgiverne erfaring med at samarbejde med krisecentre (herunder RED Safehouse, som primært er målrettet unge mennesker). I en kommune fortæller en rådgiver på voksenområdet, at kommunen ofte inddrager krisecentre som samarbejdspartner, når en borger ikke kan være i hjemmet på grund af psykisk eller fysisk vold eller på grund af negativ social kontrol. Kommunerne oplever også, at krisecentre kontakter kommunerne, hvis en borger eller en familie uafhængigt af kommunen tager på krisecenter:

Citat: "Jeg inddrager krisecenteret, når jeg kan se, at det er uholdbart at være derhjemme - det kan være psykisk vold eller fysisk vold, hvor kvinden bliver slået og det er utrygt for hende at komme afsted. Der kan vi hjælpe dem i forhold til at søge ly og få hjælp af krisecentrene. Vi har oplevet to kvinder, der er havnet på krisecenter og så kontakter krisecentrene os, fordi vi i jobcenteret er deres kontaktpersoner også. Så på den måde har vi også den der kontakt med krisecentrene i forhold til at få en glidende overgang til at komme hjem." (Rådgiver på voksenområdet)

Et vigtigt aspekt for rådgiverne i samarbejdet med krisecentrene i sager om negativ social kontrol er også muligheden for at få viden ind i sagsbehandling. Krisecentrene kan bidrage med blandt andet viden om området og effektive samtalemetoder i deres arbejde med borgere. I en kommune oplever rådgiveren på voksenområdet, at krisecentrene kan bidrage med oplysninger, der kan kvalificere sagsbehandlingen:

Citat: "Samarbejdet fungerer rigtig godt. Det er nemmere for mig som rådgiver, fordi krisecentrene kommer ind på kvinderne på en anden måde. Jeg er jo myndighedssagsbehandler, så nogle gange kan det godt være, at de ikke siger tingene sådan helt. Når de er på krisecenter, ser de dem døgnet rundt, så har de også nogle andre vinkler i det. Så jeg får også nogle oplysninger, jeg ellers aldrig ville have fået." (Rådgiver på voksenområdet)

Flere kommuner fortæller også, at de, i de sager hvor en borger eller en familie er på krisecenter, holder møder med krisecentret, hvor de har drøftet, hvad der skal ske i sagen i forhold til eventuelle indsatser og i forhold til overgangen fra krisecentret tilbage til egen bolig. Her oplever rådgiveren, at medarbejdere fra krisecentrene er vigtige samarbejdspartnere i forbindelse med at udarbejde en plan for, hvad der skal ske, før borgeren kan komme hjem, og hvilke forhold kommunen skal være opmærksom på, så borgeren så vidt muligt ikke vender tilbage til de forhold, der gjorde at vedkommende kom på krisecenter.

Som vi har beskrevet i kapitel 2 oplever kommuner, at krisecentrene også kan være en vigtig samarbejdspartner i forbindelse med at gøre en rådgiver opmærksom på, at der kan være tale om negativ social kontrol i sager.

Infoboks: RED SAFEHOUSE

RED Safehouse driver to sikre og skjulte opholdssteder for unge på flugt fra æresrelaterede konflikter. Ud over et skjult opholdssted tilbyder RED Safehouse en helhedsorienteret indsats til unge, som ønsker at få et selvstændigt liv. Infoboks slut.

Kommuner samarbejder med RED Rådgivning

Ud over RED Safehouse samarbejder flere kommuner også med RED Centers rådgivningsfunktion (RED Rådgivning).¹ I flere kommuner fortæller rådgivere fra

¹ Organisationen RED Center indeholder også den tidligere organisation Etnisk Ung. Kommunernes erfaringer med at samarbejde med Etnisk Ung indgår derfor i dette afsnits betragtninger om kommunernes samarbejde med RED.

voksenområdet, at de har erfaringer med at samarbejde med RED Rådgivning i forbindelse med at afklare, hvorvidt der er tale om negativ social kontrol i en sag. Kommunerne samarbejder også med RED Rådgivning i forbindelse med at kommunen henviser en borger til rådgivning eller en indsats hos RED via RED Safehouse:

Citat: "Det har fungeret rigtig godt. Hvis jeg var i tvivl, så kunne jeg ringe til kontaktpersonen og anonymisere det og sige: 'Jeg har den her kvinde', så siger hun, at det ligner lidt en sag, de skulle kigge på, og så tilbyder de en indledende samtale for lige at screene. Og så giver jeg besked til borgeren og spørger, om hun vil være okay med det. Nogle gange kan de også hurtigt stoppe én og sige, at det ikke helt lyder som negativ social kontrol. Så de er også gode til at spotte de der sager, hvor det ikke handler om negativ social kontrol." (Rådgiver på voksenområdet)

Rådgiveren fortæller videre, at hun ofte har samarbejde med RED Rådgivning. Rådgiveren understreger, at de hos RED har en stor viden om og erfaring med negativ social kontrol, som er relevant at trække på for kommunen. Samtidig kan medarbejderne hos RED hjælpe med at henvise kvinder til krisecentre og kan hurtigt fortælle, når der er plads på et krisecenter, så en kvinde har mulighed for at flytte ind. Rådgiverne i den konkrete kommune har en kontaktperson hos RED Rådgivning, som de samarbejder med, og kommunen har også erfaring med at kontaktpersonerne fra RED har besøgt kommunen i forbindelse med undervisning og forbyggende arbejde.

RED Rådgivning bidrager til udarbejdelse af risikovurderinger

I en af kommunerne beskriver en rådgiver, at RED Rådgivnings medarbejdere også kan være vigtige samarbejdspartnere i udarbejdelsen af risikovurderinger i sager om negativ social kontrol på voksenområdet:

Citat: "Jeg føler, at sikkerhedskonsulenterne mere laver de der risikovurderinger med de unge og børnene. Jeg har jo med voksne mennesker at gøre, og den mest effektive indsats jeg kan give er krisecentre for det meste. Og der har jeg brugt Etnisk Ung, der også kan lave de her risikovurderinger. Og de har i hvert fald været rigtig gode til det." (Rådgiver på voksenområdet)

Infoboks: RED RÅDGIVNING

RED Rådgivning er et landsdækkende tilbud, hvor unge, forældre og fagpersoner, kan få professionel rådgivning om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol. Infoboks slut.

Varierende erfaringer med samarbejdet med krisecentre

Selvom alle kommunerne nævner krisecentre som vigtige samarbejdspartnere i sager om negativ social kontrol, er der forskelligt, hvor meget erfaring kommunerne har med samarbejdet. Nogle kommuner har ikke meget erfaring med at inddrage krisecentre i sager om negativ social kontrol, mens rådgivere i andre kommuner har mange erfaringer med at samarbejde med krisecentre i sager om negativ social kontrol. I et par kommuner oplever de, at det er i de tunge sager, det er relevant at inddrage krisecentre i sagshåndteringen. En

rådgiver, der arbejder med unge voksne, fortæller, at samarbejdet med krisecentre er skrevet ind i deres arbejdsprocedure, men at hun ikke selv har oplevet, at en sag var nået dertil, hvor hun vurderede, at der skulle inddrages et krisecenter.

Udfordringer i samarbejdet med krisecentre

Nogle kommuner har gode erfaringer med samarbejdet med krisecentrene, mens andre kommuner har haft udfordringer i samarbejdet. I en kommune har en rådgiver på voksenområdet mange og gode erfaringer med at samarbejde med krisecentre, som bidrager med blandt andet viden til sagsbehandlingen. En rådgiver på børneområdet i samme kommune har derimod oplevet, at kommunen har haft udfordringer med samarbejdet med krisecentre i forhold til, hvad kommunen har kunne forvente af krisecentrets arbejde med borgeren, mens borgeren opholder sig på krisecentret:

Citat: "Sådan som vores samarbejde er, jamen det kan for eksempel være, at vi holder et møde et par uger efter at familien er flyttet ind. Så tager vi oftest til krisecenteret, og oftest har vi også en indsats i familien, så derfor er det jo også vigtigt, at vi får lavet nogle klare aftaler med krisecentret - hvad tager de sig af, og hvad tager vi os af. Når borgerne er på krisecenter, er det jo rigtig vigtigt, at de får snakket om volden, og det er desværre min erfaring, at det ikke altid er det, der kommer i fokus." (Rådgiver på børneområdet)

Ifølge rådgiveren er det problematisk, hvis medarbejderne på krisecentret ikke får arbejdet med den negative sociale kontrol og de udfordringer, der ellers måtte gøre sig gældende for en borger eller familie, så borgeren er bedre stillet, når de skal tilbage i egen bolig. Rådgiveren har erfaret, at familiens problematikker nogle gange ikke bliver taget hånd om ved opholdet på krisecenter, og at der i samarbejdet med krisecentre kan opstå uklarheder omkring, hvem der har hvilket ansvar i håndteringen af sagen om negativ social kontrol.

DAGTILBUD, SKOLER OG UDDANNELSESTILBUD ER CENTRALE SAMARBEJDSPARTNERE INDLEDNINGSVIST

Daginstitutioner, skoler og uddannelsesinstitutioner kan være vigtige samarbejdspartnere for kommunale rådgivere i håndteringen af sager om negativ social kontrol. Som beskrevet i kapitel 2 får kommunerne på børneområdet ofte mistanke eller viden om negativ social kontrol via underretninger eller henvendelser fra skoler og ungdomsuddannelser. Særligt skoler og ungdomsuddannelser er derfor en vigtig samarbejdspartner indledningsvist for kommunerne i forhold til at få mistanke eller viden om, at et barn eller ung er udsat for negativ social kontrol. (Vi henviser til kapitel 2 for uddybning af kommunernes samarbejde med skoler og uddannelsesinstitutioner i forbindelse med, at kommunen bliver opmærksom på en sag på børneområdet.). I forlængelse heraf oplever en rådgiver på børneområdet et stort udbytte af at have kontakt til en integrationsvejleder, der er placeret på en skole. Rådgiveren oplever, at integrationsvejlederen har stor viden på området for negativ social kontrol og viden om blandt andet teknikker til, hvordan man bedst spørger et barn ind til problematikker vedrørende negativ social kontrol. Integrationsvejlederen kan på den måde bidrage med viden om et barn eller en ung til en rådgiver, inden der er oprettet en sag, eller i løbet af en sag. En kommune fortæller også, at et samarbejde med uddannelsesinstitutioner kan være vigtigt i løbet af håndteringen af en sag. Nedenfor beskriver en rådgiver et samarbejde med en ung kvindes ungdomsuddannelsesinstitution:

Citat: "For eksempel havde jeg en ung kvinde, der stak af hjemmefra. Der var skolen rigtig hjælpsom, fordi de var involveret i hendes situation. Det gjorde, at da hun stak af hjemmefra og vi ikke ved, hvor lang tid hun er væk, og om hun kommer tilbage, så lader de hendes SU køre. De giver hende bare orlov i deres system, så har hun noget at trække på. Så ved vi, at hun har penge at leve af, der hvor hun nu er." (Rådgiver på voksenområdet)

Den samme rådgiver understreger, at det giver mening at inddrage en uddannelsesinstitutionen i eksempelvis årsager til fravær eller i den unges situation generelt, så uddannelsesinstitutionen kan være med til at bakke op om den unge i sagsforløbet.

Godt samarbejde via netværksmøder

I en kommune har en rådgiver på børneområdet gode erfaringer med at afholde fælles møder med skoler og daginstitutioner. Hun oplever både, at hun bliver inddraget af skoler og daginstitutioner, og at hun omvendt kan inddrage dem, når det er relevant i en sag. Rådgiveren oplever netværksmødet som et godt redskab til at få inddraget de relevante parter i sagen og finde fælles løsninger:

Citat: "Det går begge veje. Altså eksempelvis kan en børnehave jo sagtens indkalde os til et møde. Så snart de ved, at vi er inde i billedet, så kan de godt finde på at invitere os med på møder eller spørge, om det er relevant. Og det gør vi også den anden vej rundt. For eksempel har jeg lige indkaldt til et netværksmøde vedrørende en sårbar familie. Der indkalder jeg selvfølgelig også den nye børnehave, drengen han er startet i, fordi vi så i fællesskab kan tale om, hvad skal vi være opmærksomme på, og hvordan støtter vi den her familie i fællesskab." (Rådgiver på børneområdet)

I en anden kommune beskriver en rådgiver på børneområdet også, at hun har opnået et tæt samarbejde med skoler gennem faste opfølgingsmøder hver 3. måned. Det giver samtidig mulighed for jævnligt at dele informationer, når det er relevant.

Udfordringer med deling af oplysninger

En rådgiver på børneområdet i én af kommunerne oplever, at der i nogle tilfælde kan være udfordringer med at dele de rette oplysninger mellem skole og kommune. Rådgiveren beskriver, at samarbejdet mellem skolerne og kommunen fungerer godt, men at skolerne kan stå i en svær situation, fordi de også skal samarbejde med forældrene. Rådgiverens erfaring er, at dette kan skabe et krydspres for skolerne, der indimellem henvender sig til kommunen med oplysninger, som kommunen ikke kan handle på, fordi skolen er utilpas med at dele oplysningerne:

Citat: "Jeg syntes samarbejdet fungerer rigtigt godt. Men skolerne har jo også nogle forældre, de skal samarbejde med, så det kan godt være lidt ømtåleligt – hvor meget kan de skrive og så samtidig beholde det gode samarbejde, uden det går ud over børnene. Der kan vi godt blive lidt frustrerede over, at vi får nogle oplysninger, vi ikke rigtigt kan gå videre med, og skolen syntes ikke, de kan holde det på deres bord, men har brug for at give det videre til os, men vi må ikke rigtigt handle på det, så det er lidt udfordrende. (...) Vi kan jo ikke handle på noget, vi ikke må vide." (Rådgiver på børneområdet)

Rådgiveren fortæller videre, at hun i en sag har oplevet, at personalet på en skole var tilbageholdende med at nedskrive oplysninger til kommunen, fordi skolen var bekymret for, at det skulle gå ud over samarbejdet mellem skolen, forældrene og barnet, hvis forældrene blev informeret om overleveringen af oplysninger. Rådgiveren har oplevet, at det har styrket samarbejdet med skolerne, at de hos kommunen er blevet bedre til at italesætte over for skolen, at de skal underrette, hvis der er en bekymring. Kommunen har imødekommet skolerne ved at rådgive dem til at underrette uden at være for konkrete i underretningen:

Citat: "Så prøver vi, at de skriver en underretning uden at skrive for meget, og når vi så indkalder til partshøring og skolen måske deltager, så er man mere fælles om at spørge ind til tingene, sådan at de alligevel kommer til bordet, men at det ikke kun er skolen, der sidder med det." (Rådgiver på børneområdet)

INFOBOKS: SKÆRPET UNDERRETNINGSPLIGT

Ankestyrelsen gør opmærksom på, at fagpersoner, efter servicelovens § 153, har en skærpet underretningsforpligtelse. De skal underrette, hvis de i forbindelse med deres arbejde får kendskab til eller grund til at antage, at et barn har behov støtte. Infoboks slut.

Mindre samarbejde med ungdomsuddannelser

En enkelt kommune retter fokus mod, at selvom samarbejdet med skoler og daginstitutioner fungerer godt i kommunen, så er der en opmærksomhed på, at samarbejdet med ungdomsuddannelser ikke er så tæt:

Citat: "Det kan være lidt en faldgrube, fordi man måske også nok på en uddannelsesinstitution er mindre i kontakt med de unge. Der skal måske mere til, at man bliver bekymret. Det kan også være, at mange unge er i god trivsel, vi får jo ikke så mange underretninger fra ungdomsuddannelser. Så går de måske mest på stort fravær. Der kan jo være noget, vi ikke har kendskab til, fordi i folkeskoleregi, i daginstitutionsregi, der er jo bare et tættere samarbejde. Så det kunne være sådan et område, man måske godt kunne tænke et anderledes samarbejde ind i." (Rådgiver på børneområdet)

SUNDHEDSPERSONALE BIDRAGER MED VIGTIG VIDEN I SAGER PÅ VOKSENOMRÅDET

Flere kommuner har erfaring med at inddrage forskelligt sundhedsfagligt personale i forbindelse med sagsbehandlingen i sager om negativ social kontrol særligt på voksenområdet. Der kan blandt andet være tale om læger, jordemødre og psykiatrien. Sundhedspersonalet er en vigtig kilde til at få viden i sagsbehandlingen af sager om negativ social kontrol. Eksempelvis beskriver en kommune, at det kan være afgørende at inddrage læger i samarbejdet om en sag, da nogle af de unge eller voksne borgere med sager, hvor der er mistanke om negativ social kontrol, kan udvise symptomer på både fysisk og psykisk sygdom, der udgør en barrierer i forbindelse med blandt andet at komme ud på arbejdsmarkedet. I en kommune er nogle af rådgiverne, i kraft af deres rolle som videnspersoner, blevet undervist i, at symptomer som angst, depression og træthed også kan være symptomer på, at en borger

er udsat for negativ social kontrol. Derfor kræves der nogle gange et tæt samarbejde med læger og sundhedsvæsen i håndteringen af sagerne, når en rådgiver skal finde ud af, om borgerens symptomer kan være udtryk for negativ social kontrol. En rådgiver oplever også, at borgere, der er underlagt negativ social kontrol, kan have svært ved at tale om den negative sociale kontrol og derfor peger på fysiske symptomer på sygdom i stedet. Her er samarbejdet mellem rådgiver og borgerens egen læge også vigtig i forbindelse med rådgiverens belysning af en borgers problematik:

Citat: "Og så er det nemmere for borgerne nogle gange at sige, at det er helbredet, de har problemer med. Det er dem, vi kalder 'av av'-kvinderne: 'Det gør ondt, og jeg kan ikke arbejde'. Og så indhenter vi masser af lægeerklæringer, og lægen siger: 'Hun er fit for fight.' Og så siger kvinden: 'Okay, det er faktisk derfor, jeg har det sådan – det er min mand.'" (Rådgiver på voksenområdet)

En kommune fortæller at det i sager på voksenområdet også er vigtigt, at kommunerne samarbejder med en borgers egen læge, så lægen er opmærksom på, at familiemedlemmer eller andre personer eventuelt lytter med på telefonsamtaler med borgeren eller læser med i forhold til eksempelvis skriftlige prøvesvar, som sendes til borgeren fra lægen. Her er det vigtigt, at lægen sættes ind i, hvad vedkommende skal være opmærksom på, når borgeren kontaktes, så lægen ikke utilsigtet kommer til at dele viden med de personer, der udøver negativ social kontrol mod en borger. En rådgiver beskriver, at det kan have store konsekvenser for borgeren, hvis lægen ikke har denne opmærksomhed:

Citat: "Jeg har også haft en sag, hvor der har været samarbejde med en ungs læge omkring den situation, den unge stod i, så lægen også vidste, at hvis vedkommende skulle ringe med et svar til den unge, så skal du lige spørge om den unge er alene, fordi sidder der en familie og lytter med, så kan det få fatale konsekvenser, i hvert fald når man har fået en abort."

I forlængelse heraf har nogle af kommunerne gode erfaringer med at holde samarbejds møder eller netværks møder med læger, der bliver inddraget i sagshåndteringen:

Citat: "Vi har næsten lige haft et årligt lægesamarbejds møde, hvor lægerne får et oplæg fra forskellige. I år handlede det om integration, og der holdte vi oplæg, hvor vi gik ind i det her med negativ social kontrol og fortalte dem, at hvis de havde en mistanke – og vi kom med nogle konkrete eksempler på, hvad det kunne være – så kunne de altid rette henvendelse og sparre. De fik vores action cards i forhold til hvad man gør, så de også ved, hvordan de skal handle." (Rådgiver på voksenområdet)

Behov for mere viden blandt sundhedspersonale

Flere af kommunerne oplever, at samarbejdet med en borgers egen læge kan være udfordret af, at lægerne ikke har tilstrækkelig viden om området for negativ social kontrol. I en kommune oplever en rådgiver på voksenområdet, at det kan være en udfordring i sagsbehandlingen, hvis lægen ikke har blik for, at en borgers symptomer også kan være indikation på forhold som negativ social kontrol. I den forbindelse peger rådgiveren på, at det er nødvendigt at få udbredt viden om negativ social kontrol blandt sundhedspersonale:

"Det kan være noget andet, der er på spil end, at det er PTSD hun har fra hjemlandet, og det hun har været igennem. Det kan faktisk også godt være, at hun bliver fastholdt i kontrol

fra hjemmet, og at det giver hende de her symptomer på angst og depression. Jeg ved ikke, hvordan den viden skulle formidles ud, men det mangler i høj grad. Mine kollegaer her i integration oplever det, og det er meget frustrerende, for man kan ikke rigtig komme videre i de her sager.” (Rådgiver på voksenområdet)

Rådgiveren oplever i forlængelse heraf, at kommunen ikke kan få sat målrettede indsatser vedrørende negativ social kontrol i gang for borgeren, fordi sundhedsvæsenet vurderer, at borgerens symptomer skyldes andre forhold end negativ social kontrol.

KOMMUNERNES SAMARBEJDE MED TOLKE ER UDFORDRET

I et par kommuner retter rådgiverne opmærksomhed mod tolke som en central samarbejdspartner i sager om negativ social kontrol. Tolke er vigtige samarbejdspartnere i situationer, hvor borgere i sagen ikke taler dansk i stort nok omfang til, at rådgiveren kan få afdækket de nødvendige oplysninger i sagen uden brug af tolk. Begge kommuner pointerer, at de har oplevet udfordringer i samarbejdet med tolke. Rådgiverne i de to kommuner erfarer, at samarbejdet med tolke i sager om negativ social kontrol har været udfordret, fordi nogle tolke ikke har overholdt deres tavshedspligt. Samtidig peger rådgiverne på, at de generelt oplever en mangel på gode tolke. Rådgiverne fortæller, at tolkene ofte kan have privat kendskab til en borger og borgerens familie. Hvis tolken har et forudgående kendskab til borgeren, kan det have konsekvenser for samtalen mellem rådgiver og borger:

Citat: ”Jeg havde på et tidspunkt en mor, som helt klart var udsat for noget fra hendes mands voksne børn. Og der havde vi én tolk på, men han var en dag desværre syg, og han havde mor helt sikker et tillidsforhold til. Men jeg havde en kvindelig tolk med den dag og tænkte, det er rigtig godt, kvinde til kvinde. Men mor ændrede fuldstændig adfærd til det her møde, fordi tolken præsenterede sig med at sige: ’Dig kender jeg, og jeg kender alt til dine børn, og hvad der foregår i din familie.’ Og det gjorde, at mor havde brug for at sætte en facade op, så tolken skulle forstå hende, som hendes kultur gerne vil have, hun er.” (Rådgiver på børneområdet)

Rådgiverne fortæller også, at de har oplevelser med, at tolke har brudt deres tavshedspligt i sager om negativ social kontrol og videregivet fortrolige oplysninger. Det udfordrer samarbejdsrelationen mellem kommune, tolk og borger. I den anden kommune forklarer rådgiveren, at det er afgørende for samarbejdet, at borgeren kan stole på tolken:

Citat: ”Den her tolk skal være en, som personen stoler på. Tolke har tavshedspligt, men der er også bare kendskab til, at de ikke altid overholder deres tavshedspligt, fordi de kender hinanden på kryds og tværs.” (Rådgiver på voksenområdet)

I begge kommuner fortæller de, at kommunerne har mulighed for at ønske specifikke tolke hos tolkebureauerne, og at bureauerne undersøger, om tolken har kendskab til den pågældende borger. Det er dog rådgiverens erfaring, at de ikke altid kan være sikre på, at tolkens potentielle kendskab til en borger eller borgerens familie bliver undersøgt ordentligt:

Citat: ”Jeg synes, at det med tolkene er et kæmpe problem i vores arbejde med det her. Tolkebureauerne hører sjældent efter, selv om man skriver, at det ikke må være en tolk fra Jylland eksempelvis, eller at det skal være en, der kan tolke på et vist niveau i en børn og

unge-sag. Det er bare ikke altid, det bliver overholdt. Det er noget, der kunne forbedres ret meget fra tolkebureauernes side.” (Rådgiver på børneområdet)

I en af kommunerne fortæller en rådgiver, at hun har haft gode erfaringer med at have en fast tolk ansat i kommunen eller at bruge tosprogede kollegaer til at tolke i samtaler med borgere. I en anden kommune fortæller en rådgiver, at hun har haft gode erfaringer med at italesætte udfordringen med tolke over for borgeren og spørge, om en borger foretrækker at tolken deltager over telefon, så samtalen er mere anonym for borgeren. Rådgiveren understøtter, at hun har haft gode oplevelser med, at tolken deltager via telefon, og at det er en måde at imødekomme udfordringerne med tavshedspligt, når tolken og borgeren ikke er i samme rum, så borgeren er anonym for tolken.

KOMMUNERNE SAMARBEJDER MED STYRELSER OM REGLER OG OPKVALIFICERING

Flere kommuner har i forbindelse med håndteringen af sager om negativ social kontrol samarbejdet med Udlændingestyrelsen og Styrelsen for International Rekruttering og Integration (SIRI). Kommunernes samarbejde med Udlændingestyrelsen handler ofte om at afklare regler om borgeres muligheder og rettigheder, mens samarbejdet med SIRI ofte centrerer sig om kompetenceudvikling blandt kommunale medarbejdere samt iværksættelse af forebyggende indsatser på området.

Udlændingestyrelsen inddrages i spørgsmål om opholdsgrundlag

I flere kommuner har rådgiverne erfaringer med at samarbejde med Udlændingestyrelsen i sager om negativ social kontrol. Rådgivernes samarbejde med Udlændingestyrelsen omhandler hovedsageligt afklaring af borgeres muligheder og rettigheder i forbindelse med deres ophold i Danmark. I en kommune fortæller en rådgiver på børneområdet, at hun har inddraget Udlændingestyrelsen som samarbejdspartner i en sag om en kvinde, der gerne ville flytte fra sin mand. Rådgiveren henvendte sig til Udlændingestyrelsen i den sammenhæng for at afklare, hvilke muligheder og rettigheder kvinden havde i situationen i forhold til sit ophold i Danmark, da forholdet til manden var grundlag for kvindens opholdstilladelse:

Citat: “Det vi var nødt til, det var at fortælle: ‘Hvis du gør sådan, så kan konsekvensen blive sådan og sådan.’ Altså det var hendes valg at gøre det, men vi skulle bare sikre os, at vi kunne guide hende på bedste vis, så hun kendte konsekvenserne ved at tage nogle valg.”
(Rådgiver på børneområdet)

Rådgiveren oplever altså, at Udlændingestyrelsen er en relevant samarbejdspartner i forbindelse med at yde vejledning om deres rettigheder til borgere, der bliver udsat for negativ social kontrol. Rådgiveren fortæller, at især det, at de har en direkte hotline til Udlændingestyrelsen er vigtigt for samarbejdet. En rådgiver på voksenområdet i en anden kommune fortæller, at hun har samarbejdet med Udlændingestyrelsen om at få en ung pige flyttet væk fra et asylcenter, fordi pigen var udsat for negativ social kontrol. I den forbindelse videresendte kommunen en risikovurdering til Udlændingestyrelsen for at få dem til at flytte pigen.

En af kommunerne oplever, at samarbejdet med Udlændingestyrelsen kunne forbedres. Denne kommune oplever, at de har sendt orienteringer til Udlændingestyrelsen om, at en person er rejst ud af landet, og at kommunen ikke kan komme i kontakt med vedkommende, men at

Udlændingestyrelsen ikke kvitterer eller reagerer på orienteringen. Kommunen oplever også, at de ikke møder samarbejdsvillighed, når de kontakter Udlændingestyrelsen for at indhente oplysninger om en borger. I kommunen oplever rådgiveren, at der med fordel kunne etableres klarere retningslinjer for samarbejdet mellem myndighedspersoner i kommunerne og Udlændingestyrelsen.

Kommunerne samarbejder med SIRI om beredskabsplaner og opkvalificering

Flere kommuner nævner SIRI som en samarbejdspartner i forbindelse med håndteringen af sager om negativ social kontrol. SIRI har i flere kommuner været en samarbejdspartner i forbindelse med udformning af beredskabs- og handlingsplaner på området, implementering af procedurer samt opkvalificering af medarbejdere. I kommunerne fortæller rådgivere, at de har haft en del kontakt til SIRI i forbindelse med undervisning og kurser om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol. I en kommune har SIRI undervist rådgivere med afsæt i cases, hvor målet var at skabe en fælles forståelse i kommunen af negativ social kontrol. I en anden kommune har en rådgiver gode erfaringer med at holde faste netværksmøder med repræsentanter fra SIRI, hvor møderne kan give anledning til kurser eller uddannelse inden for et område:

Citat: "Vi har også sådan nogle netværksmøder, hvor vi fortæller dem, hvad der rører sig i sagerne. Vi har også en fast kontaktperson derfra. Og så kan vi jo godt sige: 'Lige nu er vi faktisk rigtig meget i berøring med negativ social kontrol, og vi mangler lidt nogle redskaber til at arbejde med det, kan I hjælpe os med det?'. Og så kan de hjælpe os med det ved at uddanne os i forhold til det." (Rådgiver på voksenområdet)

Kommuner samarbejder med SIRI om forebyggende indsatser

To kommuner har erfaringer med at arbejde med negativ social kontrol gennem forebyggende indsatser. I disse to kommuner har de i samarbejde med SIRI startet projekter med fokus på at få indvandrerkvinder i beskæftigelse:

Citat: "Vi kører også et kvindeprojekt, som er et del af et SIRI-projekt, hvor fokus er at få flere kvinder med indvandrerbaggrund i beskæftigelse. Derovre snakker de også om negativ social kontrol og får dem selv til at sætte ord på. Det er en proces, det her med at få snakket om det og få lagt nogle frø ved de her kvinder." (Rådgiver på voksenområdet)

Rådgiverne oplever, at samarbejdet, hvor SIRI bidrager med viden til kommunen på området for negativ social kontrol, både gennem undervisning og igennem støtte til forebyggende indsatser, betyder at de i kommunen har fået et fælles sprog samt fælles arbejdsgange og overblik over arbejdsgange på området.

Infoboks: VISO

VISO er en enhed under Socialstyrelsen. VISO yder rådgivning til fagfolk og borgere i de mest specialiserede og komplicerede sager på det sociale område og specialunder-visningsområdet. VISOs virksomhed fremgår af ser-viceovens § 13. Infoboks slut.

KOMMUNERNE VED AT DE KAN KONTAKTE VISO

Flere af kommunerne omtaler Den nationale videns- og specialrådgivningsorganisation (VISO) som en samarbejdspartner i sager om negativ social kontrol. Kommunerne har imidlertid ikke meget erfaring med at samarbejde med VISO i disse sager. En rådgiver på børneområdet fortæller, at hun har samarbejdet med VISO i en sag om negativ social kontrol, hvor rådgiverne i kommunen var i tvivl om, om der skulle udarbejdes en handleplan, og hvem der skulle udarbejde den:

Citat: "Der har i hvert fald været en sag, hvor VISO selv nævnte den her handleplan engang, altså at de synes, at der skulle laves en. (...) Det var fordi, at vi var rigtige gode til ikke at blive enige om, hvem der skulle have den bold." (Rådgiver på børneområdet)

Rådgiveren i denne kommune fortæller, at det ikke var kommunen, der kontaktede VISO i sagen, men at medarbejdere fra VISO kontaktede kommunen vedrørende rådgivning, efter servicelovens § 12 a, til en ung, som VISO havde været i kontakt med.

Når rådgiveren i kommunen nævner rådgivning efter servicelovens § 12 a, gør Ankestyrelsen læseren opmærksom på, at rådgiveren henviser til en bestemmelse, der beskriver kommunens forpligtelse til at sørge for tilbud om rådgivning til personer, der henvender sig på grund af æresrelaterede konflikter. Servicelovens § 12 a er refereret nedenfor.

LOVBOKS: SERVICELOVENS § 12 A

§ 12 a Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at personer over 18 år, der henvender sig på grund af æresrelaterede konflikter, får mulighed for at få gratis rådgivning i henhold til § 10.

Stk. 2 Skønner kommunalbestyrelsen, at der er behov for det, skal personer over 18 år, der risikerer at blive eller er udsat for en alvorlig æresrelateret konflikt, tilbydes en handleplan. Lovboks slut.

De rådgivere, der har samarbejdet med VISO i sager om negativ social kontrol, har gode erfaringer hermed. Kommunerne oplever, at VISO er gode til at følge op på sagen og spørge ind til, om der stadig er en bekymring hos kommunen. Rådgiveren oplever i forlængelse heraf, at det er rart at have mulighed for at samarbejde med VISO i sagshåndteringen, da det kan give en tryghed for rådgiverne, hvis der opstår tvivl eller behov for sparring.

Enkelte kommuner har samarbejde med Etnisk Konsulentteam

Et par kommuner har erfaring med at samarbejde med Etnisk Konsulentteam. Kommunerne har hovedsageligt samarbejdet med Etnisk Konsulentteam i forbindelse med risikovurderingsværktøjet PATRIARK, hvor Etnisk Konsulentteam har uddannet rådgiverne i kommunen i at bruge værktøjet. I den ene kommune planlægger en rådgiver at afholde en temadag i kommunen, hvor konsulentteamet skal give generel viden om æresrelaterede konflikter og tegn på negativ social kontrol samt sparre med kommunen om, hvad de skal være opmærksomme på i sager om negativ social kontrol. Rådgiveren erfarer, at konsulenterne bidrager med værdifuld praktisk erfaring fra sager om negativ social kontrol:

Citat: "Etnisk Konsulentteam har meget mere erfaring i det praktiske. De er gode til at fortælle om hverdagssituationer og reaktioner, for en sag bliver nogle gange lidt umulig, hvis familien ikke selv har mod på at få hjælp, for så søger de hjælp og får så en hjælp, hvor de tænker, at det kan de slet ikke være i. Så Etnisk Konsulentteam er meget gode til at fortælle, hvad de oplever i praksis." (Rådgiver på børneområdet)

En rådgiver på børneområdet i samme kommune har også erfaret, at Etnisk Konsulentteam kan bistå med relevant sparring om, hvad det indebærer at være sagsbehandler i en sag om negativ social kontrol. Rådgiveren fortæller, at konsulentteamet både har støttet hende i, hvad hun skal være opmærksom på i sagen i forhold til barnet, og hvad hun skal være opmærksom på i forhold til sin egen position i sagen, fordi det mentalt kan være hårdt for en rådgiver at håndtere sager om negativ social kontrol. Rådgiveren har både brugt konsulentteamet til at få foretaget en screening af en borger og til sparring om sagen, men fremhæver, at det, uanset hvilken sparring der er behov for, er relevant at få dem inddraget i sagen så tidligt som muligt. De kommuner, der har samarbejdet med Etnisk Konsulentteam, har gode erfaringer med samarbejdet.

Infoboks: Etnisk konsulentteam

Etnisk konsulentteam er en del af Socialforvaltningen i Københavns Kommune. De tilbyder gratis konsulentbistand i form af sparring, rådgivning, risikovurdering, konfliktmægling og undervisning til ansatte i Københavns Kommune i sager om æresrelaterede problemstillinger. Andre kommuner kan samarbejde gratis med Etnisk Konsulentteam gennem VISO. De kan også købe konsulentbistand fra Etnisk Konsulentteam i æresrelaterede sager.

FAMILIERETSHUSET INDDRAGES I SAGER OM FORÆLDREMYNDIGHED

Et par af kommunerne fortæller, at de samarbejder med Familieretshuset i sager, hvor det eksempelvis er relevant at overveje forældremyndigheden i en familie. I en af kommunerne sætter en rådgiver også fokus på, at det for eksempel kan være relevant at samarbejde med Familieretshuset om, hvilke dokumenter der sendes til forældre i forbindelse med partshøringer, hvis en mor og børn eksempelvis opholder sig på en hemmelig adresse på et krisecenter. Her kan det være nødvendigt at samarbejde om, at nogle oplysninger holdes skjult for en eller begge forældre. I en kommune beskriver en rådgiver et samarbejde med Familieretshuset:

Citat: "I denne her konkrete sag, det er lidt komplekst, men der var de her to børn, og moren havde søgt om at få den fulde forældremyndighed, og den sag kørte i retten. Og så var der en sag om vold, som kørte i strafferetten. Og vi blev nødt til at være i kontakt med familieretshuset for at sikre os, at de var opmærksomme på, at det her det var en sag omkring negativ social kontrol. Og det er noget med, når de sender partshøringer ud til faren, så kan der blive lækket nogle oplysninger, som der bare ikke skal lækkes på det tidspunkt i sagen." (Rådgiver på voksenområdet)

I forlængelse heraf beskriver en af kommunerne, at det kan være en udfordring i samarbejdet med Familieretshuset, at der ikke er etableret en direkte kontaktperson til dem i samarbejdet. Rådgiveren fortæller, at det er udfordrende for samarbejdet, at man som rådgiver kan sidde i telefonkø længe før at komme i kontakt med Familieretshuset. Samtidig betyder en manglende kontaktperson hos Familieretshuset, at det potentielt er en ny medarbejder, de taler med hver gang, og som de skal sætte ind i sagen. Rådgiveren erfarer, at dette komplicerer håndteringen af sagen:

Citat: "Jeg ved, at min kollega i sagen, hun var flere gange i kontakt med Familieretshuset. Og det var lidt svært, fordi vi har jo ikke en særlig hotline til Familieretshuset, ligesom vi har til eksempelvis Udlændingestyrelsen." (Rådgiver på voksenområdet)

Infoboks: Familieretshuset

Familieretshuset løser opgaver på det personretlige og familieretlige områder. Familieretshuset behandler overordnet sager om brud og overgange i familien. Infoboks slut.

Infoboks: PARTSHØRING

Rådgiveren på børneområdet beskriver, at der kan være udfordringer med partshøring i nogle sager om negativ social kontrol. Ankestyrelsen gør læseren opmærksom på, at partshøringsreglerne fremgår af forvaltningslovens § 19. Ifølge denne skal parten i sagen partshøres. Rådgiveren refererer også til, at det i nogle sammenhænge er nødvendigt at tilbageholde eksempelvis information om et barns opholdssted fra forældrene. Ankestyrelsen gør læseren opmærksom på, at der er hjemmel til at hemmeligholde et barns opholdssted efter ser-viceovens § 71, stk. 3.

I tilfælde, hvor en voksen har givet en partner eller anden fuldmagt til at være partsrepræsentant, har denne adgang til alle borgerens parts-rettigheder, herunder partshøring og aktind-sigt. Infoboks slut.

Kapitel 5: Kommunernes samarbejde med politiet i sager om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol

I dette kapitel ser vi særsomt på politiet som en af kommunernes eksterne samarbejdspartnere. Vi ser på, hvordan og hvornår kommunerne samarbejder med politiet i sager om negativ social kontrol. Vi ser også på, hvad kommunerne oplever fungerer godt, og hvilke barrierer de oplever i samarbejdet med politiet.

På tværs af kommunerne er der forskel på, hvor meget erfaring rådgiverne har med at samarbejde med politiet i sager om negativ social kontrol, ligesom det gør sig gældende for de samarbejdspartnere, vi beskriver i kapitel 4. Rådgiverne i de kommuner, hvor de ikke har meget erfaring med at samarbejde med politiet, oplever dog ikke desto mindre, at de har et tæt samarbejde med politiet i de få sager, hvor de har samarbejdet.

HOVEDPUNKTER I KAPITLET

- Kommunerne fortæller, at det altid kommer an på den enkelte sags karakter, om politiet inddrages. Politiet bliver inddraget i sager, når der er trusler, vold eller overgreb involveret. Kommunerne samarbejder blandt andet med politiet om udarbejdelsen af sikkerhedsplaner og -foranstaltninger såsom alarmer samt sikker eskortering af borgere og rådgivere.
- Nogle kommuner har også erfaring med at samarbejde med politiet i sager, der ikke handler om trusler, vold og overgreb. Kommunerne fortæller, at samarbejdet blandt andet kan handle om at informere politiet, hvis en ung er stukket af hjemmefra på grund af negativ social kontrol, eller at inddrage politiet i undervisning for borgere i målgruppen for negativ social kontrol.
- Flere kommuner oplever, at det er en fordel at have faste kontaktpersoner hos politiet ved sager om negativ social kontrol. Det bidrager til, at kommunen og politiet får et kendskab til hinanden, som bidrager positivt til samarbejdet, fordi adgangen til sparring, hjælp mv. opleves tilgængelig. I flere kommuner fortæller de, at politiet har en specialiseret kontaktperson i forbindelse med sager om negativ social kontrol. Kommunerne fremhæver, at det understøtter samarbejdet med politiet at have nem adgang via en fast kontaktperson hos politiet.
- Kommunerne oplever forskellige barrierer i samarbejdet med politiet. Det kan være sager, hvor politiet ikke har muligheder for at handle, eller hvor kommunen og politiet ikke har kendskab til hinandens muligheder. Flere kommuner peger på udfordringer med, at det ikke er muligt at dele personfølsomme oplysninger med politiet, og en enkelt kommune efterspørger et særsomt forum til at drøfte personfølsomme sager om negativ social kontrol

med politiet.

POLTIET INDDRAGES TYPISK VED TRUSLER, VOLD ELLER OVERGREB

Rådgiverne i kommunerne beskriver, at det altid afhænger af sagens karakter, om politiet inddrages i en sag. I flere kommuner fortæller rådgiverne, at det oftest er relevant at inddrage politiet, når en sag om negativ social kontrol involverer trusler, vold eller overgreb. I en kommune fortæller en rådgiver på voksenområdet også, at politiet ikke nødvendigvis inddrages fra starten i en sag, men at de inddrages, hvis en sag senere i sagsforløbet eskaleres til også at vedrøre blandt andet trusler, vold eller overgreb. Kommunerne fortæller, at politiet er en vigtig samarbejdspartner i sagerne blandt andet i forbindelse med at sparre med kommunerne om, hvordan de kan lave anmeldelser om trusler, vold og overgreb på baggrund af deres viden i en sag. Politiet samarbejder også med kommunerne om, hvordan kommunerne kan rådgive unge og voksne borgere, der bliver udsat for trusler, vold eller overgreb i forbindelse med negativ social kontrol, men hvor de ikke vil anmelde det.

Kommunen samarbejder med politiet om sikkerhedsforanstaltninger

Politiet inddrages aktivt i sagerne på møder mellem kommunen og et barn eller en ung eller ved at bistå kommunen med at lave sikkerhedsforanstaltninger for en borger eller en familie i sager, hvor der er trusler, vold eller overgreb. I en kommune beskriver en rådgiver på børneområdet, at hun blandt andet har haft politiet inddraget i en sag, hvor en ung pige er udsat for vold fra sine forældre, men hvor pigen er bange for konsekvenserne af at anmelde volden. Rådgiveren fortæller her, at politiet deltog i et møde med kommunen og pigen og talte med pigen om hendes oplevelser og en eventuel anmeldelse. Mens rådgiveren i kommunen arbejdede hen imod en anbringelse af pigen, samarbejdede rådgiveren med politiet om en sikkerhedsplan i tiden op til anbringelsen. Som en del af sikkerhedsplanen gav politiet pigen mulighed for at bruge en særlig indgang på den lokale politistation og sørgede for, at hun altid ville blive modtaget, hvis hun henvendte sig. Det var afgørende for både rådgiveren og pigen, at politiet bidrog med at skabe mulighed for et sikkert og beskyttet sted, hvis behovet opstod:

Citat: "Det var for os en kæmpe hjælp og også for pigen. Det var en tryghed for hende at vide okay, selv hvis hun ikke har nogen telefon og ikke kan ringe til nogen, så ved hun at hun skal løbe hen på stationen, og så ved de godt, hvem hun er, og de tager imod hende og passer på hende." (Rådgiver på børneområdet)

Flere kommuner har også erfaring med at samarbejde med politiet om udlevering af sikkerhedsalarmer til borgere, som er i risiko for at blive udsat for vold eller overgreb i forbindelse med negativ social kontrol. Sikkerhedsalarmen tilkalder politiet direkte i akutte situationer. En rådgiver på voksenområdet i en anden kommune har erfaring med, at samarbejde med politiet i sager, hvor der er formodninger om vold eller overgreb:

Citat: "Hvis politiet har formodning om, at der er fare, så udleverer de også overfaldsalarmer og udsteder tilhold og alle sådan nogle ting, guider børnene i, hvordan de begår sig på de sociale medier, giver dem en 112-app og forklarer dem, hvordan gør du, hvad skal du." (Rådgiver på voksenområdet)

En kommune har også erfaring med at samarbejde med politiet om særlig beskyttelse af borgeres adresse, hvis en borger eksempelvis står over for at skulle på krisecenter. I samme kommune har flere rådgivere også samarbejdet med politiet om sikkerheden for rådgiverne i sager, hvor der har været risiko for vold og overgreb mod en rådgiver. I de tilfælde har kommunen afholdt møder med en borger eller familie på politistationen. En rådgiver på voksenområdet fortæller, at hun også har samarbejdet med politiet om at eskortere borger og rådgiver til retten og være til stede under retssagen i sager, hvor det bliver vurderet, at der er risiko for trusler, vold eller overgreb. Rådgiveren fortæller, at det kun er politiet, der kan træffe afgørelse om, at dette er nødvendigt:

Citat: "Jeg synes, der skal vi også have is i maven og den sag som vi lige har haft, der var vores chef også inde og sige, I skal ikke ledsage, det er simpelthen for farligt. Når politiet går ind og vurderer, at man skal transporteres, så skal jobcenteret ikke med i retten, det er for farligt, og at vi skal passe på os selv. Den sag er også ekstrem." (Rådgiver på voksenområdet)

I andre tilfælde fortæller en kommune, at de orienterer politiet, når de skal eskortere en borger til eksempelvis krisecenter eller et barn til en institution, og hvor der kan være risiko for vold eller overgreb, så politiet hurtigt kan rykke ud, hvis der opstår behov for det.

POLITIET ER OGSÅ SAMARBEJDSPARTNER I SAGER DER IKKE HANDLER OM VOLD

En rådgiver i en anden kommune beskriver, at det som regel ikke er relevant at inddrage politiet, hvis den negative sociale kontrol ikke vedrører trusler, vold eller overgreb og måske begrænser sig til at handle om, at et barn eller en ung eksempelvis ikke må komme på lejrskole eller ikke selv må vælge sin uddannelse. Det forekommer dog, at kommunerne også inddrager politiet i de sager, hvor der ikke umiddelbart er trusler, vold eller overgreb involveret. En rådgiver på voksenområdet har eksempelvis haft et samarbejde med politiet i en sag, hvor en ung er stukket af hjemmefra på grund af negativ social kontrol. Her inddrog kommunen politiet og informerede dem om, at den unge var stukket af for at komme væk fra den negative sociale kontrol i hjemmet, i fald forældrene meldte hende savnet:

Citat: "Hvis en familie ringer ind til politiet og siger, at deres datter er blevet væk, så ville de jo sætte en eftersøgning i gang, og det ville bare ikke være gavnligt for den person der er stukket af, for det havde hun klare intentioner med for at passe på sig selv. Så det duede ikke, hvis man satte det i fare. Så der blev vi nødt til at sørge for, at de mennesker, der er inddraget, at vi samarbejder i den samme retning, så vi ikke modarbejder hinanden." (Rådgiver på voksenområdet)

I en kommune har de også samarbejdet med repræsentanter fra det lokale politi, hvor de har inviteret politiet til at holde oplæg for minoritetsetniske borgere. Kommunen fik, via deres interne kriminalpræventive team, aftale med politiet om oplæg:

Citat: "Vi har i hvert fald haft gavn af at tage fat i det kriminalpræventive team, og det var også i forbindelse med den her undervisning, at vi kunne få lokalpolitiet over – nu har vi så måtte aflyse det på grund af coronasituationen. Men det der med, at politiet kan fortælle: 'Vi er ikke de onde mennesker, der prøver at arresterer jer'. Men at de er også en medspiller særligt i de udsatte boligområder." (Rådgiver på voksenområdet)

FASTE KONTAKTPERSONER OG NEM ADGANG UNDERSTØTTER SAMARBEJDET

Rådgiverne i kommunerne oplever grundlæggende et godt og tæt samarbejde med politiet. En kommune beskriver, at de oplever, at politiet er gode at sparre med vedrørende sikkerhedsmæssige spørgsmål i en sag, og at politiet altid er behjælpelige i forhold til de forespørgsler, som kommunen måtte have til dem. Rådgiveren i kommunen oplever også, at i situationer, hvor politiet ikke kan hjælpe, så kan de henvise kommunen til andre, der kan hjælpe i den konkrete situation.

Det er en fordel, hvis kontaktpersonen har viden om negativ social kontrol

I flere kommuner oplever rådgiverne, at samarbejdet med politiet bliver understøttet af, at kommunerne har faste kontaktpersoner i politiet. Rådgiverne pointerer blandt andet, at det er en styrke, hvis der er personer i politiet, som har viden om negativ social kontrol, som rådgiverne har direkte adgang til at kontakte, når der behov for at samarbejde med politiet. I forlængelse heraf understreger flere kommuner, at de oplever, at deres samarbejde fungerer særligt godt, fordi det altid er de samme specifikke medarbejdere i politiet, som kommunen har kontakt med i sager om negativ social kontrol. Herved opnår medarbejderne i kommunen og politiet et kendskab til hinanden, som bidrager positivt til samarbejdet, fordi adgangen til sparring, hjælp mv. opleves let tilgængelig.

I en kommune fortæller rådgivere, at de, på trods af få erfaringer på voksenområdet med at samarbejde med politiet i sager om negativ social kontrol, har nem adgang til det lokale politi. En rådgiver på voksenområdet i denne kommune er glad for at have en direkte kontakt til politiet gennem det kriminalpræventive team i kommunen. En rådgiver på voksenområdet i en anden kommune fortæller, at de i hendes afdeling har en mentor fra politiet tilknyttet kommunen, og som rådgiverne har mulighed for at sparre med og have med til samtaler med borgere. Mentoren skaber også gode muligheder for at tage kontakt til og samarbejde med politiet:

Citat: "Hvis det er, vi skal have fat i politiet, så kan vi tage fat i mentoren, og så ville han bane vejen, der hvor vi har brug for hjælpen." (Rådgiver på voksenområdet)

I en anden kommune fortæller rådgiverne, at de er glade for at have en lokal politibetjent som primær kontakt hos politiet i sager om negativ social kontrol. Rådgiverne fortæller, at politibetjenten er en særligt god sparringspartner, fordi han har specialiseret viden om sager om negativ social kontrol. Rådgiverne fremhæver, at betjenten i kraft af sin kulturelle baggrund, der er arabisk, har en særligt kvalificeret tilgang til målgruppen for negativ social kontrol i minoritetsetniske familier. Derudover er betjenten opsøgende, hurtig til at handle og initiativrig:

Citat: "Jeg har faktisk kun haft kontakt til den ene politibetjent, og han er noget helt særligt, fordi han har den her baggrund som han har, og så tager han også bare ud på en skole og lige får snakket med en ung om nogle trusler for eksempel, og det gør han samme dag, som han bliver bevidst om, at truslerne var indløbet. Han handler på tingene ret hurtigt og er opsøgende også i kontakten til os. Han ringer og inviterer sig selv hened, hvor vi lige kunne få set hinanden i øjnene, os der havde med en bestemt sag at gøre. Så det betyder rigtig meget, at det er nogen som ikke bare er blevet sat på en opgave, men faktisk har en interesse ind i opgaven." (Rådgiver på voksenområdet)

Nem adgang er afgørende for samarbejdet

I kommunerne sætter rådgiverne fokus på, at det er afgørende for deres samarbejde med politiet, at der er nem adgang til at tage kontakt og sætte samarbejdet i gang, når der er behov for det i en sag om negativ social kontrol. I en kommune understreger en rådgiver på børneområdet, at det er afgørende for samarbejdet med politiet, at det er muligt at komme i kontakt med medarbejdere, der har viden om området. I kommunen har de en direkte kontakt til en vidensperson på området for negativ social kontrol i politiet. Rådgiveren oplever, at videnspersonen ved, at der kan være behov for, at der handles hurtigt i en sag:

Citat: "Du kan ikke bare ringe til en hvilken som helst betjent i de forskellige kredse, fordi de vil ikke vide, hvad det her handler om, men det er vigtigt at få fat i dem, der ved, hvad det her handler om, fordi så handler de bare med det samme, og ikke bare skriver det ned og lader det ligge." (Rådgiver på børneområdet)

Rådgiveren i samme kommune fremhæver også, at de oplever samarbejdet med politiet som positivt, fordi de betjente, rådgiveren har kontakt med, selv tager initiativ til at iværksætte eksempelvis sikkerhedsforanstaltninger i sager eller selv kontakter andre involverede samarbejdspartnere som eksempelvis sikkerhedskonsulenter.

Enkelte kommuner oplever ikke et behov for at have en direkte kontakt i politiet med viden om negativ social kontrol. Rådgiverne oplever, at der generelt er et godt samarbejde med politiet, og at de har brug for at samarbejde om sikkerhedsforhold omkring en sag uagtet at sagen vedrører negativ social kontrol. I en af disse kommuner oplever rådgiverne ikke, at det er nødvendigt med en mere direkte kontakt til politiet. Rådgiverne er tilfredse med muligheden for at kunne ringe 112 eller 114. En rådgiver begrundet dette med, at politiets rolle i sagen er at arbejde med sikkerhedsmuligheder, som de har kendskab til uafhængigt af, om sagen handler om negativ social kontrol eller ej.

SAMARBEJDET MED POLITIET ER UDFORDRET AF BARRIERER I FORHOLD TIL AT DELE VIDEN

Nogle kommuner har også oplevet barrierer i samarbejdet med politiet i sager om negativ social kontrol. I en kommune beskriver en rådgiver på voksenområdet, at hun har oplevet udfordringer med at samarbejde med en vidensperson i politiet i en sag, fordi rådgiveren oplevede, at videnspersonen ikke kunne hjælpe kommunen og borgeren tilstrækkeligt i en sag, hvor en kvinde var udsat for negativ social kontrol og derudover oplevede chikane:

Citat: "I denne her sag med kvinden, hun har hemmeligt telefonnummer og adresse, og så var hun begyndt at få nogle beskeder. Altså det var ikke trusler, men det var sådan chikane. Hun vidste ikke, hvem det var fra, men det var på arabisk, og hun havde en fornemmelse af, hvem det kunne være fra, og hun var bange for, at der var nogen, der havde fundet ud af, hvor hun var henne. Og så kontaktede jeg denne her politibetjent, og hun siger egentlig til mig, at der er ikke så meget, vi kan gøre. Hun henviste mig til at man skal registrere hver eneste gang, der kommer en besked, og så kan man måske lave en sag ud af det, og det er jo i almindelige sager om chikane, at man gøre sådan. Men politibetjenten her sagde, at der var ikke rigtig andre redskaber end det på det her område." (Rådgiver på voksenområdet)

En rådgiver i en kommune fremhæver også, at hun har oplevet, at der kom forskellige oplysninger om en sag alt efter hvem hun talte med hos politiet. En anden rådgiver i samme kommune har oplevet, at politiet ikke tænkte, at de kunne dele oplysninger med rådgivere i kommunen, og at politiet ikke kendte kommunens beføjelser og handlemuligheder i håndteringen af sager.

Det skal være nemmere at dele viden

I en af kommunerne fortæller en rådgiver på børneområdet, at hun ikke altid får det ud af sit samarbejde med politiet, som hun håber på. Rådgiveren deltager i sit arbejde i drøftelser af sager i kommunens infohus, hvor politiet også er til stede. Rådgiveren beskriver dog, at de i samtalerne ikke kan drøfte eller sparre om konkrete sager om negativ social kontrol på grund af tavshedspligt. I en anden kommune har de også erfaringer med, at de har behov for at dele oplysninger med politiet, men hvor det ikke er muligt grundet tavshedspligten:

Citat: "Den sag jeg har, hvor far har et tilhold, der har jeg jo også brugt lige præcis kontaktpersonen hos politiet, hvor hun siger, at hun må ikke sige noget om den her far, men hun siger: 'Vi skal bare have en opmærksomhed på, at han kan potentielt være farlig'. Så har hun jo alligevel sagt noget." (Rådgiver på børneområdet)

I forbindelse med udfordringer ved deling af oplysninger med politiet, udtrykker en rådgiver, at hun ville ønske, at de i drøftelsen af sager om negativ social kontrol med politiet ikke var omfattet af lovgivning, der betyder, at de ikke kan tale frit om en sag.

Reglerne for udveksling af oplysninger mellem kommune og politi fremgår af retsplejelovens § 115. Bestemmelsens indhold er beskrevet i boksen nedenfor.

INFOBOKS: INFOHUS

Infohuset er et kriminalpræventivt samarbejdsforum. De centrale aktører i infohusene er tovholdere fra politi og kommune, som arbejder med forebyggelse af kriminelle handlinger med ekstremistisk motiv.

LOVBOKS: RETSPLEJELOVEN § 115

§ 115 Politiet kan videregive oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold til andre myndigheder, hvis videregivelsen må anses for nødvendig af hensyn til

- 1) det kriminalitetsforebyggende samarbejde (SSP-samarbejdet),
- 2) politiets samarbejde med de sociale myndigheder og social- og behandlingspsykiatrien som led i indsatsen over for socialt udsatte personer (PSP-samarbejdet) eller
- 3) samarbejdet mellem kriminalforsorgen, de sociale myndigheder og politiet (KSP-samarbejdet) som led i indsatsen over for
 - a) dømte, der løslades fra institutioner under kriminalforsorgen,
 - b) dømte under 18 år, der løslades fra institutioner mv. uden for kriminalforsorgen, hvor de er anbragt i henhold til § 78, stk. 2, i lov om fuldbyrdelse af straf mv., og
 - c) personer, der løslades fra varetægtsfængsling eller anden frihedsberøvende foranstaltning efter kapitel 70, hvis de skønnes at være radikaliserede eller i risiko for at blive det. Lovboks slut.

I en anden kommune har rådgiverne gode erfaringer med, at de i kraft af deres arbejde med procedurer i SSP-samarbejdet er blevet mere opmærksomme på, hvornår politiet må dele viden med dem i kommunen. Rådgiverne oplever, at de har opnået et mere formaliseret og koordineret samarbejde. Det betyder også, at politiet er blevet mere opmærksomme på, hvad rådgiverne i kommunen kan hjælpe med og kan blive inddraget til. Rådgiveren foreslår, at det godt kunne give mening med oplysning til politiet om kommunens beføjelser:

Citat: "Så kunne man da godt give dem et kursus i, hvad er det kommunen kan, og hvad er det kommunen ikke kan. Ligeså vel som vi også tror, at politiet kan noget, som de heller ikke bare kan gøre noget ved." (Rådgiver på voksenområdet)

Ønske om et særskilt forum til politisamarbejde

I en enkelt kommune har rådgiverne et konkret ønske til en ny samarbejdsmodel med politiet, der knytter sig til udfordringerne med informationsdeling. Her foreslår rådgiverne, at det ville være gavnligt for samarbejdet med politiet, hvis der blev oprettet et særskilt forum til politisamarbejde om sager om negativ social kontrol. Rådgiverne i denne kommune oplever, at et sådan samarbejdsforum mangler, og at det ville gavne kommunens mulighed for at dele oplysninger og derfor oplyse sager om negativ social kontrol, hvis dette forum eksisterede.

En rådgiver på voksenområdet i kommunen henviser til, at de i kommunen allerede har en struktur, hvor de mødes med politiet og drøfter sager om radikaliserings og ekstremisme i infohuse. Her er der både rådgivere, ledelsesrepræsentation og politibetjente til stede. Til disse møder har rådgiveren oplevet, at de har drøftet sager, hvor der har været bekymring om både radikaliserings, æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol. De er dog blevet opmærksomme på, at de ikke har et forum til drøftelse af sager med politiet, hvor sagerne handler om negativ social kontrol, men ikke har elementer af radikaliserings og ekstremisme. Rådgiveren fortæller, at de har haft kontakt til SIRI og Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme i forbindelse med efterlysningen af dette forum, og at de har foreslået en

eventuel forlængelse af infohusene. Rådgiveren fortæller dog, at politiet har meddelt, at de ikke kan have et samarbejde om sager om negativ social kontrol i infohusregi, og at det er nødvendigt med et særskilt forum.

Citat: "I forhold til ekstremisme og radikalisering efter de hændelser der nu var for år tilbage omkring det i Danmark, så poppede fænomenet Infohuset jo op. Der er ikke et særskilt forum til det her med negativ social kontrol, og det er måske det, vi har savnet. Og så forsøgte vi jo at få det puttet ind i Infohuset, og der er vi så løbet panden imod en mur og har måtte lave nogle særftaler." (Rådgiver på voksenområdet)

Rådgiverne i kommunen understreger, at de mangler det helt formelle rum, hvor de har mulighed for at drøfte sager om negativ social kontrol med politiet. En rådgiver på børneområdet pointerer, at det kan være en udfordring, at politiet nogle gange har noget viden om en sag, som hun ifølge loven ikke må notere på sin sag.

Citat: "Det kan være et problem nogle gange, at jeg får tildelt en viden, som jeg faktisk ikke kan gøre brug af eller må skrive inde på sagen, fordi det er en del af politisagen, men ikke af min. Det kan jeg nogle gange godt opleve er svært, for så har jeg egentlig en viden, jeg utrolig godt kunne bruge i den her sag, men som jeg ikke må bruge." (Rådgiver på børneområdet)

INFOBOKS: UDVEKSLING AF OPLYSNINGER MED POLITIET

I forbindelse med rådgiverens udfordringer med at modtage oplysninger fra politiet på børneområdet, gør Ankestyrelsen læseren opmærksom på, at kommunale myndigheder, der løser opgaver inden for området udsatte børn og unge, og politiet og anklagemyndigheden efter servicelovens § 49 b indbyrdes kan udveksle oplysninger om rent private forhold vedrørende et barns eller en ungs personlige og familiemæssige omstændigheder. Dette kræver dog, at udvekslingen anses for nødvendig som led i forebyggelsen af overgreb mod børn og unge. Infoboks slut.

Kapitel 6: Kommunernes øvrige gode erfaringer og udfordringer i samarbejdet om sager om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol

I dette kapitel ser vi på de faktorer, som kommunerne oplever understøtter et godt samarbejde på tværs af deres interne og eksterne samarbejdspartnere i sager om negativ social kontrol. Vi ser også på de barrierer kommunerne oplever, der er for samarbejdet i sagerne.

HOVEDPUNKTER I KAPITLET

- I flere kommuner oplever rådgiverne, at det gode samarbejde er afhængigt af, at parterne på forhånd har kendskab til hinanden og kendskab til hinandens faglighed. I forlængelse heraf giver rådgivere på tværs af kommunerne udtryk for, at det understøtter samarbejdet, når de har et relationelt kendskab til og kontaktoplysninger på konkrete personer i samarbejdet.
- Kommunerne oplever, at en af de barrierer, der gør sig gældende for samarbejdet i sager om negativ social kontrol, vedrører det interne samarbejde og interne forhold i kommunen. Kommunerne oplever, at videnspersonerne endnu ikke er udbredt på alle områder i kommunerne. De oplever også, at der kan være stor udskiftning i medarbejderne i videnspersongruppen, hvilket betyder, at viden kan gå tabt.
- En anden barriere kommunerne oplever i forbindelse med samarbejde i sager om negativ social kontrol er, at deling af viden om en sag er besværliggjort af tavshedspligten efter forvaltningslovens §§ 27 og 28. Rådgiverne oplever, at de i forskellige dele af kommunen eksempelvis kan arbejde med den samme familie med forskellige indgangsvinkler, og at de nogle gange ikke er klar over, at der foregår parallelt arbejde i en anden afdeling.

SAMARBEJDET UNDERSTØTTES AF KENDESKAB TIL HINANDEN OG DIREKTE KONTAKT

I flere kommuner taler rådgiverne om, at det gode samarbejde er afhængigt af, at parterne har kendskab til hinanden samt kendskab til hinandens faglighed. Rådgiverne på tværs af kommunerne giver udtryk for, at det er en styrke, når de har et relationelt kendskab til og mulighed for at kontakte konkrete personer i samarbejdet. Samtidig styrker det samarbejdet, at der bliver etableret kendskab til hinandens konkrete vidensområder og handlemuligheder i håndteringen af sager om negativ social kontrol.

Kendskab til hinanden understøtter samarbejdet

Et vigtigt aspekt i at etablere et godt samarbejde er at have viden om, hvordan de forskellige samarbejdspartnere hver især arbejder. Det gælder både, at kommunen skal vide, hvilke handlemuligheder og arbejdsgange deres samarbejdspartnere har, men også at kommunens samarbejdspartnere er bevidste om kommunens handlemuligheder og arbejdsgange. I den forbindelse beskriver rådgiverne i en kommune for eksempel, at det har styrket samarbejdet med sikkerhedskonsulenterne, at en sikkerhedskonsulent er kommet på besøg i kommunen, fordi de har fået bedre kendskab til, hvordan de kan bruge hinanden i samarbejdet om sager om negativ social kontrol.

Citat: "Jeg synes, det var rigtig godt, at han kom ud, ham fra sikkerhedskonsulenterne, til den der dag. Så ved man, hvem det er. Det blev sådan lidt afmystificeret. Altså så ringer man bare." (Rådgiver på ungeområdet)

En rådgiver fra samme kommune følger op:

Citat: "Udover at have mødt ham, så fik vi snakket lidt sådan om – hvor han gav nogle eksempler – hvor han har været inde over sager, og hvor han har været i kontakt også med andre kommuner. Så vi kunne spore os lidt mere ind på, hvornår er det, vi skal bruge ham, og hvornår er det, at vi ikke skal bruge ham." (Rådgiver på børneområdet)

Mødet gjorde det mere tilgængeligt for rådgiverne at kontakte vedkommende. Rådgiverne fremhæver, at indblikket i sikkerhedskonsulentens arbejde og erfaringer, og hvordan man som rådgiver kan trække på hende i håndteringen af en sag, også har givet kommunen mulighed for at skrive ind i deres procedure, hvornår sikkerhedskonsulenten skal kontaktes. Ifølge rådgiverne er det afgørende for deres samarbejde, at de igennem dette møde har fået etableret både et relationelt kendskab til sikkerhedskonsulenten samt et områdekendskab til vedkommendes arbejde. Rådgiverne i andre kommuner beskriver også, at kursusdage med konkrete samarbejdspartnere har været særligt gavnlige for opbyggelsen af et godt samarbejde imellem parterne. Rådgiverne beskriver, at kendskab til en konkret person og samarbejdspartnerens kompetencer og arbejdsgange kan betyde, at man undgår oplevelsen af at spilde hinandens tid i samarbejdet, fordi man på forhånd er afstemt i forhold til, hvad et konkret samarbejde kan bidrage med i sagshåndteringen.

Områdekendskab kan opnås gennem gode sparringsrelationer

I en kommune fremhæver en rådgiver på børneområdet, at det gode samarbejde og kendskabet til hinandens arbejdsområder er tæt forbundet med, at andre fagpersoner ved, at det er tilgængeligt at sparre med rådgiverne i kommunen. Det er vigtigt, at andre fagpersoner kan henvende sig ved tvivlsspørgsmål og sparre anonymt med rådgiverne, hvis der eksempelvis er usikkerhed om, om de skal lave en underretning til kommunen og i så fald hvordan:

Citat: "Nogle gange kan man som fagperson også være i tvivl om, om det er nok til en underretning, og der har vi været meget åbne omkring, hellere spørge en gang for meget end en gang for lidt, og tag kontakt til os og spørg, og så kan vi snakke sammen og finde ud af, hvad der giver god mening her." (Rådgiver på børneområdet)

Rådgiveren fortæller, at de har haft gode erfaringer med at tage ud på eksempelvis skoler og fortælle om, hvordan de i kommunen håndterer sager om negativ social kontrol og derved dele viden og kendskab til området samt deres arbejde med andre fagpersoner.

Det er vigtigt ikke at stå alene med en sag

I en anden kommune understreger rådgiverne også den faglige sparring som særligt afgørende for det gode samarbejde. Rådgiver peger på, at tilgængelig specialiseret viden kan klæde rådgivere på til at udføre kvalificeret arbejde og derved skabe tryghed i arbejdet med sagerne. En rådgiver på børneområdet udfolder dette med at relevant faglig sparring både internt og eksternt hos en rådgiver kan skabe en følelse af ikke at stå alene med håndteringen af en sag, hvilket er afgørende for rådgiveren. Derfor er blandt andet de interne videnspersoner særligt vigtige for rådgiveren. En rådgiver på voksenområdet i samme kommune understreger, at kvalificerede sparringspartnere er vigtige i forbindelse med at få foldet en sag ud:

Citat: "Men det er også det, at der er meget på spil i nogle af de her familier. Der er rigtig meget på spil, og det er svært at sidde alene og folde sådan en sag ud. Der har man brug for, at man har nogle gode sparringspartnere. For det er svært, og det er nyt, og der er meget lovgivning. Altså det er virkelig et komplekst område." (Rådgiver på voksenområdet)

Der skal være løbende fokus på negativ social kontrol

I nogle af kommunerne fremhæver rådgiverne, at det generelt er godt for det faglige kendskab og etableringen af gode samarbejdsrelationer, at der er et løbende fokus på negativ social kontrol. Både på skoler, i daginstitutioner og i kommunens interne teams er der hele tiden udskiftning, og derfor er det ikke nok, at der eksempelvis afholdes en kursusdag om sager om negativ social kontrol med en samarbejdspartner en enkelt gang. En rådgiver fremhæver, at man løbende skal guide hinanden i samarbejdet, være nysgerrig og give viden videre til hinanden, når det er nødvendigt, da manglende viden kan have konsekvenser for håndteringen af sagen og borgeren:

Citat: "Vi havde en sag med en pige, som vi var meget bekymrede for. Det er et ærgerligt eksempel med en skole, som var meget uerfarne med æresrelateret konflikt, hvor vi siger: 'det er meget vigtigt, at ikke alle ved, hvad der foregår, at det er nærmeste lærer der ved det og leder.'. Så går der ikke mere end to dage, og så ved hele skolen, hvad der foregår, og det er jo ikke særlig godt for pigens sikkerhed." (Rådgiver på børneområdet)

Der kan også gå lang tid imellem, at rådgiverne i en kommune sidder med sager om negativ social kontrol, og rådgiverne kan derfor have behov for løbende at blive informeret om, have berøring med området, og blive mindet om, hvem der er relevante samarbejdspartnere i sagerne.

Citat: "Vi skal hele tiden løbende drøfte vigtigheden af de her emner, for at vi allesammen fastholder fokus på, at det foregår hele tiden ude et eller andet sted. Så jeg tænker, at uanset hvor meget eksperter vi hver især bliver på det her område, så er det hele tiden vigtigt, at vi også drøfter det." (Rådgiver på børneområdet)

Rådgiveren fastslår, at det er vigtigt, at der i kommunen hele tiden er fokus på emnet, uanset hvor man som medarbejder sidder henne, hvis man på den ene eller anden måde kan komme til at have berøring med en sag om negativ social kontrol.

Det gode samarbejde understøttes af gode relationer

Rådgiverne i kommunerne pointerer generelt, at et relationelt kendskab til ens samarbejdspartnere er en vigtig del af at opbygge et godt samarbejde i håndteringen af sager om negativ social kontrol. I en kommune er det rådgivernes erfaring, at det kan være

nemmere at etablere gode relationer, hvis der ikke er for mange parter involveret i samarbejdet. Rådgiverne beskriver især dette i forhold til det interne samarbejde i kommunen. Det er ifølge rådgiverne at foretrække, hvis der er få, de skal rette henvendelse til og samarbejde med af samarbejdspartnere i sagerne. I samme kommune peger en rådgiver dog på, at samarbejdet heller ikke må blive ufleksibelt i den forstand, at kun en enkelt medarbejder kan kontaktes for råd og sparring. Det kan skabe en flaskehals for samarbejdet omkring sagerne. Denne rådgiver peger på, at det er gavnligt at have flere kollegaer, der er tilgængelige til sparring og rådgivning. I forlængelse heraf oplever rådgivere i flere kommuner, at det er afgørende for samarbejdet, at man kan sætte ansigter på hinanden og er vant til at tale sammen og samarbejde.

Relationelt kendskab handler om tilgængelighed og god kommunikation

I nogle af kommunerne peger rådgiverne på, at oplevelsen af tilgængelighed er central. Tilgængelighed handler for rådgiverne om, at man ved, hvem man skal kontakte, når man har behov for sparring i en sag. Hvis man ikke kender personen, der skal kontaktes, skal oplysninger om, hvem der skal kontaktes, være let tilgængelige. Rådgiverne oplever, at samarbejdet ofte fungerer, når det er kommet i gang, men at det er opstarten, der er afgørende. Flere kommuner oplever, at det gode samarbejde understøttes, når man som rådgiver oplever, at samarbejdspartnere tager imod opgaven og gerne vil være med. En rådgiver på børneområdet i en af kommunerne understreger, at det gode samarbejde også afhænger af tydelig kommunikation. Samtidig oplever hun, at det gode samarbejde er karakteriseret af, at alle oplever fordele ved at indgå i samarbejdet, og at der ikke er nogen, der skal løbe stærkere end før, for at samarbejdet fungerer. Dette indebærer blandt andet hurtigt kommunikation, hvor de relevante informationer bliver givet videre mellem samarbejdspartnere, når det er relevant.

Nogle af de rådgivere, der arbejder i mindre kommuner, fremhæver, at det, at kommunen er mindre, gør, at samarbejdet opleves mere tilgængeligt. I mindre kommuner er der ofte mere berøring med hinanden i samarbejdet, og der er færre medarbejdere at have overblik over.

Faste tværfaglige samarbejds møder understøtter kendskabet til hinanden

Flere kommuner oplever, at tværfaglige møder er et relevant redskab til at understøtte samarbejdet om sager om negativ social kontrol. I en kommune har de gode erfaringer med at understøtte samarbejdet internt i kommunen gennem ledermøder. Til sådan et møde deltager ledere fra forskellige afdelinger i kommunen, og det kan være en mulighed for at drøfte en sag og afklare, om der er behov for at trække på ressourcer eller videnspersoner internt i kommunen på tværs af afdelinger:

Citat: "Vores voksenteam har en sag, hvor de har mistanke om, at der er noget negativ social kontrol. Der har de så spurgt, om de kan hyre eller trække på en af os fra familieafdelingen, fordi vi har stor erfaring med området. Der er jeg så blevet booket ind i den opgave, hvor jeg sammen med dem tager ud og møder familien og observerer, hvor der er nogle ting, hvor jeg tænker, at det er jo noget, jeg spotter med det samme, at det ser ikke så godt ud det her." (Rådgiver på børneområdet)

Rådgiveren erfarer, at drøftelserne i ledelsen giver mulighed for at få afklaret og godkendt, at man kan trække på hinandens erfaringer i kommunen på tværs af teams. Det giver mulighed for at opbygge meningsfulde sparringsrelationer i kommunen. Andre rådgivere erfarer også, at det gode og tætte samarbejde kan styrkes gennem faste samarbejds møder på tværs af

samarbejdspartnere. Det har en rådgiver på børneområdet haft gode erfaringer med i håndteringen af en sag, hvor der er blevet afholdt sådanne faste møder blandt de professionelle parter i sagen:

Citat: "Det her med at vi har noget fast, og hvis der ikke er nogen der har noget, så aflyser vi mødet. Men i hvert fald det her tætte samarbejde og noget koordinerende. For eksempel i vores sammenhængende borgerforløb er vi koordinerende, fordi vi er to, der har den her sag. Men vi har et lidt bedre indgangspunkt til mor, så det er os der er koordinerende. Så det her med at vi mødes i sammenhængende borgerforløb, hvor vi også har en supervisor med, som også kan give os noget sparring, det synes jeg i hvert fald er rigtig godt samarbejde." (Rådgiver på børneområdet)

Generelt fremhæver rådgiveren, at det ofte er de samme borgere, der er inde over flere forskellige afdelinger i kommunen. Derfor er det værdifuldt, når rådgiverne på tværs af disse afdelinger kan samarbejde om at håndtere sagen bedst muligt for borgeren. Rådgiveren beskriver, at samarbejdet i sager, der er en del af Sammenhængende Borgerforløb, giver mulighed for at tænke ud over hendes egen rolle som medarbejder og arbejde mere helhedsorienteret og tværfagligt. En rådgiver i samme kommune fortæller blandt andet, at det at have været en del af et fast samarbejde har gjort det nemmere for hende at tage fat i kolleger i andre afdelinger og bede om hjælp. Samtidig oplever hun også, at det er nemmere for kollegaer at kontakte hende, fordi de har fået kendskab til hende.

Infoboks: SAMMENHÆNGENDE BORGERFORLØB

Sammenhængende borgerforløb planlægges efter aftale med borgeren og giver mulighed for planlægning og samarbejde på tværs af afdelinger i borgerens sag. Infoboks slut.

Rådgiverne i kommunen, hvor de arbejder med Sammenhængende Borgerforløb oplever, at det interne samarbejde glider nemmere i de sager, der er en del af Sammenhængende Borgerforløb, fordi parterne samarbejder om én fælles plan for borgeren. Kommunen oplever også, at samarbejdet i disse sager forløber nemmere, fordi borgeren i de Sammenhængende Borgerforløb underskriver en samtykkeerklæring til, at der må deles oplysninger mellem fagpersoner.

I en anden kommune fortæller rådgiverne også, at det understøtter samarbejdet at operere med samarbejdsgrupper, hvor der bliver opbygget et godt kendskab til hinanden. En rådgiver beskriver, at man ofte risikerer, at samarbejdet omkring sager bliver satellitorienteret, når man inddrager samarbejdspartnere enkeltvist, men at det fælles møde kan sikre en fælles tilgang til og viden om sagen.

Infoboks: SERVICELOVENS § 49 A

En særlig kreds af fagpersoner, der løser opgaver inden for området for udsatte børn og unge, kan indbyrdes udveksle oplysninger om rent private forhold vedrørende et barns omstændigheder, hvis udvekslingen må anses for nødvendig som led i det tidlige eller

forebyggende samarbejde om udsatte børn og unge. Se også beskrivelsen af servicelovens §49 a på side 14 i kapitel 2.

Samarbejdet er udfordret af tavshedspligt

Flere af rådgiverne i kommunerne oplever i forskellige situationer, at der er dele af lovgivningen, der skaber barrierer for samarbejdet omkring sager om negativ social kontrol. Rådgivere i flere af kommunerne oplever, som tidligere nævnt, at vidensdeling og deling af oplysninger på tværs af afdelinger kan være en udfordring. Der er ikke mulighed for at dele oplysninger om en borger med andre afdelinger i kommunen, med mindre rådgiveren har indhentet samtykke til dette fra borgeren efter forvaltningslovens §§ 27 og 28. Der findes dog undtagelser for kravet om, at deling af oplysninger altid skal ske med borgerens samtykke (jævnfør databeskyttelsesloven §§ 5-8 og servicelovens § 49 a og § 49 b).

Flere rådgivere peger på, at borgerens retssikkerhed er det vigtigste, men at tavshedspligten kan være en udfordring for samarbejdet om håndteringen af sager om negativ social kontrol.

Rådgiverne oplever i forlængelse heraf, at afdelinger ind imellem arbejder med den samme familie på børne- og voksenområdet, men at det konkrete arbejde i den ene afdeling bliver usynligt for den anden afdeling. Det kan have konsekvenser for den samlede sagshåndtering i sager om negativ social kontrol, oplever rådgiverne. En rådgiver på voksenområdet beskriver problematikken:

Citat: "Vi bliver tit usynlige for hinanden, for vi har jo tavshedspligt alle sammen i de regi, og vi arbejder ikke i samme fagsystemer. Det vil også sige, at hvis jeg har nogle forældre, som har børn i familieafdelingen, så kan de godt have mistanke om negativ social kontrol, men uden at jeg ved det og omvendt. Hvis jeg ved, at der er negativ social kontrol, og der er børn, så ville jeg rette henvendelse til familieafdelingen og orientere dem om min mistanke eller urolighed omkring børnenes trivsel, men hvad der bliver skrevet, altså journalnotater og hvad der foregår i sagerne, der er vi usynlige for hinanden. Det kræver, at vi får talt sammen. Men hvordan vi i første omgang bliver opmærksomme på hinanden, og hvad hinanden laver, det kan godt tage tid, før vi opdager, at hinanden er i gang med noget på hver vores side af bordet." (Rådgiver på voksenområdet)

Rådgiveren beskriver, at den manglende indsigt i hinandens konkrete arbejde på tværs af afdelingerne kan betyde, at rådgiver mister blikket for det arbejde, der bliver udført i forhold til en borger eller familie i en anden afdeling. Blandt kommunerne bliver denne udfordring særligt italesat i forbindelse med samarbejdet mellem børn- og familieafdelinger og beskæftigelsesafdelinger, når der er tale om borgere med børn.

I en kommune fortæller rådgiverne, at tavshedspligten også besværliggør drøftelser i gruppen af videnspersoner, fordi det betyder, at de i denne sparringsgruppe kun har mulighed for at tale med hinanden om sagerne i anonymiseret form. En rådgiver på voksenområdet peger også på, at dette kan være særligt udfordrende i sager, hvor man blot har en fornemmelse af, at der kunne være tale om negativ social kontrol.

Citat: "Det er jo det, der er rigtig svært, fordi hvis det er det her med, at man har en fornemmelser af noget, og det er ikke nok til, at man vil lave en underretning på det, men man har måske brug for at drøfte det. Der er det selvfølgelig oplagt, at vi kan gøre det i

denne her ressourcepersonsgruppe. Problemet det er jo i forhold til samtykke til, at vi kunne drøfte de her sager.” (Rådgiver på voksenområdet)

En rådgiver på børneområdet i samme kommune pointerer, at det kun er i de tilfælde, hvor der er en meget stor og indlysende bekymring, at der kan gøres undtagelser. Rådgiveren på voksenområdet oplever, at det kunne være givtigt for samarbejdet, hvis der kunne løses op for muligheden for at drøfte konkrete sager med relevante samarbejdspartnere. Det kunne bidrage til at oplyse sagen bedre og til øget sparring.

I en anden kommune oplever rådgiverne også, at det er en gråzone og svært, hvordan man må give oplysninger videre til andre i kommunen. Rådgiverne peger på, at det både er vigtigt at sørge for, at man får givet de relevante oplysninger videre til andre samarbejdspartnere, samtidig med, at man har sin tavshedspligt for øje.

Citat: “Det kan godt være svært at vurdere nogle gange, hvornår man deler for meget eller for lidt. Men det er som udgangspunkt altid med samtykke, men samtykke kan også være lidt et svært begreb: ‘Er det okay, at jeg ringer til politiet og siger sådan og sådan?’, og hvis politiet nu stiller nogle videre spørgsmål, må jeg så svare på det, eller må jeg ikke? Det kan jeg godt komme i tvivl om nogle gange. Men hvor jeg tænker, at det er jo egentlig bedst, at de ved det, og der er også en grund til at de spørger, for det har en betydning for dem, og den måde de vil handle på, ud fra det jeg fortæller.” (Rådgiver på voksenområdet)

Rådgiverne i flere kommuner understreger, at der er et stort arbejde i at sikre samtykke fra borgeren i alle dele af processen. Generelt peger rådgiverne i kommunerne på, at det ville være en fordel at have muligheden for at kunne sætte sig sammen på tværs af afdelinger og drøfte forskellige perspektiver på konkrete sager. Rådgiveren vil på den måde have bedre mulighed for at have en mere helhedsorienteret tilgang til en sag.

Infoboks: KOMMUNENS PLIGT TIL AT FØLGE OP

Ankestyrelsen gør opmærksom på, at kommunen har pligt til at følge op på viden om negativ social kontrol. Det betyder, at de eksempelvis skal vejlede den ene forældre om muligheder for hjælp, når der er oplysninger, der peger på, at borgeren bliver udsat for negativ social kontrol. Kommunen kan ikke med henvisning til tavshedspligt undlade sin vejledningspligt. Kommunen kan også have pligt til at foretage en helhedsvurdering af borgerens hjælpebehov. Det kan betyde, at kommunens rådgiver skal inddrage en anden afdeling i vurderingen af hjælpebehovet. Infoboks slut.

Undersøgelsens metode

I dette kapitel beskriver vi de datakilder og metoder, vi anvender i undersøgelsen. Undersøgelsens resultater er baseret på interview med medarbejdere i seks kommuner. Interviewene er foretaget i perioden januar og februar 2022.

KVALITATIVE INTERVIEW MED MEDARBEJDERE I SEKS KOMMUNER

I undersøgelsen har vi gennemført seks gruppeinterview i seks forskellige kommuner.

Udvælgelse af kommuner

Vi har udvalgt de seks kommuner på baggrund af, at kommunerne har en beredskabsplan eller handlingsplan på området for æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol. Vi har udvalgt kommunerne med en beredskabsplan eller handlingsplan for at sikre, at de interviewede kommuner havde gjort sig overvejelser om og havde erfaringer med samarbejdet både internt og eksternt i sager om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol.

Vi har været i dialog med Styrelsen for International Rekruttering og Integration (SIRI) om at identificere kommuner med en beredskabsplan på området.

Følgende kommuner har deltaget i undersøgelsen:

- Kolding Kommune
- Silkeborg Kommune
- Slagelse Kommune
- Høje Taastrup Kommune
- Lolland Kommune
- Horsens Kommune

Udvælgelse af medarbejdere

I udvælgelsen af medarbejdere til interview har SIRI leveret kontaktoplysninger på en kontaktperson, der har været involveret i udarbejdelsen af kommunens beredskabsplan, i hver af de seks kommuner. Vi har taget enten telefonisk kontakt eller kontakt via e-mail til kontaktpersonerne, som har hjulpet os med at udvælge myndighedspersoner fra både børn- og ungeområdet og voksenområdet. Kriteriet for at deltage i interview har været, at den enkelte medarbejder har konkret erfaring med at håndtere sager om negativ social kontrol i relation til æresrelaterede konflikter. Det vil sige, at deltagerne skulle have erfaring med at være ansvarlig for sagen og have myndighed til at træffe afgørelser i sagen. Enkelte interviewpersoner har ikke haft erfaring med at håndtere sager på området, men har deltaget i interview på grund af deres erfaring med eksempelvis kriminalpræventivt arbejde på området.

Medarbejderne fra børn- og ungeområdet, der har deltaget i interview, arbejder i børn-, unge- og familieteam eller forebyggelsesteam. Medarbejderne fra voksenområdet, der har deltaget

i interview, arbejder i jobcentre, integrationsafdelinger eller afdeling for rådgivning og udbetaling.

Gruppeinterview

Alle interview er foretaget som gruppeinterview. Ved hvert interview har der deltaget mellem to og fire medarbejdere.

Tre interview er foretaget via Skype, og tre er foretaget ved fysisk fremmøde i kommunerne. Vi har som udgangspunkt lagt op til, at interviewene blev foretaget ved fysisk fremmøde, men eftersom interviewene er foretaget i en periode med nedlukninger på grund af COVID-19, har det været nødvendigt at foretage tre af interviewene via Skype.

Temaerne i interviewene har været:

- Hvordan kommunerne på henholdsvis børne- og voksenområdet får mistanke eller viden om sager om negativ social kontrol.
- Hvordan kommunerne på henholdsvis børne- og voksenområdet er organiseret i forhold til at håndtere sager om negativ social kontrol.
- De interne og eksterne samarbejdspartnere som medarbejdere på henholdsvis børne- og voksenområdet inddrager i håndtering af sager om negativ social kontrol.
- Hvilke faktorer kommunerne oplever er understøttelse for et godt samarbejde i håndteringen af sager om negativ social kontrol.
- Hvilke faktorer kommunerne oplever er barrierer for et godt samarbejde i håndteringen af sagerne.

Forud for interviewene har vi orienteret os i kommunernes beredskabsplaner på området for æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol.

Behandling af interview

Interviewene er blevet optaget og derefter transskriberet. Vi har kodet interviewtransskriptionerne systematisk med afsæt i et kodetræ, der bygger på projektbeskrivelsen, temaer og spørgsmål fra interviewguiden samt analysetemaer, der er opstået i og på tværs af interviewene.

Citater og relevante uddrag af rapporten, hvor vi refererer fra specifikke interviews har været sendt i faktisk høring hos de pågældende medarbejdere i kommunerne. Det fremgår ikke i rapporten, fra hvilken kommune citaterne eller pointerne er taget. Dette hensyn er taget for at sikre, at kommunerne kunne referere til specifikke eksempler på sager, uden at der var risiko for at kunne genkende borgere.